

SUOMEN KAAKKOIS-AASIA -TOIMINTAOHJELMA

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

SUOMEN KAAKKOIS-AASIA -TOIMINTAOHJELMA

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

ISSN paino 0358-1489

ISSN PDF 2341-8230

ISBN paino 978-952-281-300-8

ISBN PDF 978-952-281-301-5

Paino: Edita Prima, 2015

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö

Sisällys

Tämä on Kaakkois-Aasia	9
Kaakkois-Aasian taloudet.....	11
Kaakkois-Aasian vakaus	12
Kaakkois-Aasia kehityspolitiikassa.....	15
Kaakkois-Aasian tulevaisuudennäkymät ja yhteistyö alueen maiden kanssa	16
Asean – alueellisen integraation edelläkävijä Aasiassa	20
Kaakkois-Aasian maat.....	23
LIITE 1 Kaakkois-Aasian maita koskevia tilastotietoja	65
LIITE 2 Toimijoita Suomen ja Kaakkois-Aasian yhteistyössä	69

Kaakkois-Aasia -toimintaohjelma jatkaa ulkoasiainministeriön maa- ja aluekohtaisten strategioiden ja toimintaohjelmien sarjaa. Toimintaohjelman tavoitteena on antaa tiivis kokonaiskuva Kaakkois-Aasiasta ja sen yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta kehityksestä sekä alueen maiden ulkopolitiikasta ja osallistumisesta kansainväliseen yhteistyöhön. Tarkoituksena on samalla arvioida alueen merkitystä Suomen kannalta ja hahmottaa Suomen ja suomalaisen yhteiskunnan toiminnan suuntaviivoja alueen valtioiden kanssa harjoitettavassa yhteistyössä, sekä kannustaa tarttumaan uusiin yhteistyömahdollisuuksiin. Kaakkois-Aasia on kansainvälisen kiinnostuksen kohteena: alueen maiden potentiaali erityisesti talouden alalla on huomattava ja yhteistyöhön kannattaa lähteä ajoissa.

Ohjelma on valmisteltu ulkoasiainministeriön Amerikan ja Aasian osastolla. Ministeriö on toiminut ohjelman laadinnassa tiiviissä yhteistyössä Suomen ulkomaanedustustojen, muiden ministeriöiden sekä suomalaisen yhteiskunnan eri sidosryhmien kanssa.

Toimintaohjelman tarkastelukulmana on keskipitkä aikaväli. Tarkoituksena on seurata tavoitteiden toteutumista säännöllisin väliajoin, yhdessä eri alojen sidosryhmien kanssa.

Tämä on Kaakkois-Aasia

Kaakkois-Aasia kansojen ja kulttuurien sulatusuunina

Kaakkois-Aasialle on tunnusomaista rikas kansallisuuksien ja kulttuurien kirjo. Maat eroavat myös kokonsa, väestömääränsä, maantieteen sekä yhteiskunnallisen ja taloudellisen rakenteen perusteella toisistaan. Etninen ja kulttuurinen monimuotoisuus on yleistä myös maiden sisällä.

Alueen kokonaisväkiluku on runsaat 600 miljoonaa, mutta valtiot ovat väestöltään hyvin erikokoisia. Indonesian yli 250-miljoonainen väestö on maailman neljänneksi suurin. Toisessa ääripäässä on noin 400 000 asukkaan Brunei ja hieman yli miljoonan asukkaan Itä-Timor. Singaporen 5,5 miljoonaa asukasta elävät kaikki yhdessä kaupungissa, jonka asukastiheys on 7 500/km², kun taas Indonesia koostuu 17 500 saaresta, joista noin 6 000 on asuttuja.

Kielellisesti manneralue jakaantuu kolmeen kieliryhmään; austro-aasialaiset (kambodza, vietnam), thailaiset (thain ja laon kieli) ja tiibetiläis-burmalaiset (ylämaan kielet ja burman kieli). Saaristoalueilla käytetään pääosin austronesialaisia kieliä. Kokonaisuudessaan Kaakkois-Aasiassa puhutaan satoja eri kieliä. Myös alueen uskontojen kirjo on huomattava. Pääuskontoihin kuuluvat pääosin mantereella harjoitettava buddhalaisuus ja saaristoalueilla islam sekä kolmanneksi suurimpana uskontokuntana kristinusko. Etninen ja kulttuurinen monimuotoisuus on rikkaus, vaikka se asettaakin samalla haasteita esimerkiksi alkuperäiskansojen ja vähemmistöjen oikeuksiin liittyen.

Kaakkois-Aasia kattaa tässä toimintaohjelmassa alueen, joka muodostuu 11 valtiosta: Brunei, Filippiinit, Indonesia, Itä-Timor, Kambodža, Laos, Malesia, Myanmar/Burma, Singapore, Thaimaa ja Vietnam. Itä-Timoria lukuun ottamatta ne kaikki ovat Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestön Aseanin (*Association of Southeast Asian Nations*) jäsenmaita. Myös Itä-Timor on hakenut Aseanin jäsenyyttä.

Kaakkois-Aasian maiden poliittiset järjestelmät vaihtelevat tuntuvasti, demokratioista aina yksipuoluevaltioihin tai sotilasjohtoisin yhteiskuntiin. Osa alueen maista edustaa vakiintuneita demokratioita, joissa maan johto valitaan

vapaissa vaaleissa. Osassa demokratiakehitys on vasta alkanut tai vähitellen vakiintumassa, mutta kehitys etenee maiden historiallisesta taustasta ja vaikeuksista huolimatta vähitellen kohti demokraattisempaa yhteiskuntajärjestelmää. Osassa Kaakkois-Aasian maista on yksipuoluejärjestelmä, mutta ne ovat kuitenkin avanneet talouttaan ja etenevät ensisijaisesti taloudellisten reformien tiellä. Kaakkois-Aasian alueella on samalla maita, joiden hallitusmuodossa yhdistyvät eri yhteiskuntajärjestelmien piirteet tai joissa yhteiskuntajärjestelmät jopa vuorottelevat demokratiasta sotilasvaltaan. Alueella on myös useita kuningaskuntia.

Useimpien Kaakkois-Aasian maiden talouskasvu on nopeutunut ja enemmistö niistä on keskitulon maita. Yhteiskunnalliset olot ovat viimeisen vuosikymmenen aikana pääsääntöisesti kehittyneet vapautuneempaan ja vakiintuneempaan suuntaan. Monet hallitukset toteuttavat kunnianhimoisia reformeja eri aloilla. Yleisesti ottaen alueen kehitys vaikuttaa tällä hetkellä hyvin lupaavalta, ja kaikki mahdollisuudet hyvään tulevaisuuteen ovat olemassa.

Kasvavan vaurauden ja hyvinvoinnin rinnalla monissa maissa yhteiskunnalliset epäkohdat ovat edelleen suuria, ja niiden korjaaminen vaatii sekä kansallisia että alueellisessa yhteistyössä toteutettavia toimenpiteitä. Tämä on usein välttämättömyyksiä myös siksi, että yhteiskuntien ja talouksien myönteinen kehitys jatkuisi ja maat välttäisivät ns. keskitulon ansan, jolloin kehitys polkee paikallaan, vaurastuminen hidastuu ja eriarvoisuus ja muut ongelmat jäävät pysyviksi. Kansalaisyhteiskunnan vahvistumisella olisi monien maiden kehitykselle tärkeä, myönteinen vaikutus.

Haasteena ovat dokumentoimaton siirtolaisuus sekä laajamittainen ihmis- ja huumekauppa sekä niihin liittyvät ongelmat, joiden ratkaiseminen ei ole mahdollista ilman hyvää alueellista yhteistyötä. Ongelmia ovat myös ihmisoikeuksiin ja sukupuolten tasa-arvoon sekä työolosuhteisiin ja työehtoihin liittyvät kysymykset ja vaikeasti kitkettävissä oleva korruptio. Eräissä maissa uudistumista hidastavat myös alueelliset kriisit ja jopa konfliktit, keskeneräinen menneisyydenhallinta ja sen aiheuttamat jännitteet, tai joissain tapauksissa ekstremismi ja terrorismin vaara.

Tilanne on yhteiskunnallisten olojen suhteen tosin varsin erilainen eri maissa, eikä kehitystasoltaan ja tilanteeltaan hyvin erilaisia Kaakkois-Aasian maita voi

näiltäkään osin usein rinnastaa toisiinsa. Alueellisen yhteistyön tiivistymisellä voi olla jatkossakin tärkeä myönteinen vaikutus Kaakkois-Aasian maiden sisäisen kehityksen vahvistumiselle.

Kaakkois-Aasian taloudet

Kaakkois-Aasia on kasvava osa maailmantaloutta. Vaikka monet alueen maista ovat edelleen suhteellisen pieniä ja valtaosin ns. kehittyviä talouksia, niiden kasvuluvut ovat enimmäkseen hyvällä tasolla, ja maiden markkinapotentiaali voi olla hyvinkin huomattava. Tämä tekee Kaakkois-Aasian maista erittäin kiinnostavia yhteistyökumppaneita myös suomalaisille yrityksille.

Yksittäisten maiden taloudellinen painoarvo vaihtelee suuresti. Indonesia on merkittävin, sillä se on maailman 16. suurin talous (v. 2013) ja G-20 jäsen. Thaimaa, Malesia sekä talouselämän alueellisena keskuksena toimiva Singapore ovat kaikki Suomea suurempia, joskin esimerkiksi Ruotsia ja Norjaa pienempiä talouksia. Filippiinit on yli satamiljoonaisesta väestöstään huolimatta toistaiseksi vain vähän Suomen taloutta suurempi. Osa alueen maista on taloudeltaan vielä varsin pieniä, kaikkein pienimpänä Itä-Timor. Noin 51 miljoonan asukkaan Myanmar on toistaiseksi yksi Aasian köyhimpiä maita, mutta sen talous on alkanut kasvaa ripeästi.

Kaakkois-Aasian osuus maailmankaupan kasvusta on merkittävä. Samoin erityisesti Aseanin rooli monenvälisen kauppajärjestelmän tukijana ja aktiivisena osanottajana kaupan vapauttamispyrkimyksissä on tärkeä niin alueellisesti kuin maailmanlaajuisestikin.

Myös alueen maiden vauraus vaihtelee suuresti. Rikkain ja kehittynein maa Kaakkois-Aasiassa on Singapore, jonka 55 000 dollarin *per capita* BKT vuonna 2013 oli maailman 8. suurin, korkeampi kuin esimerkiksi Suomen (12. sija). Singaporen vahvuudet ovat strateginen sijainti maailmankaupan kuljetusten solmukohtana, koulutettu väestö ja dynaaminen ja kilpailukykyinen yritysten liiketoimintaympäristö. Myös Brunei on vauras energiavarojensa vuoksi, ja maa muistuttaakin monessa suhteessa Lähi-idän öljyntuottajamaita. Keskitasoa on Malesia, sen BKT per capita oli vuonna 2013 hyvin lähellä maailman keskiar-

voa. Muut maat ovat vielä leimallisesti kehittyviä maita. Kaikkein köyhimmät Kambodža, Laos, Myanmar ja Itä-Timor, kuuluvat vähiten kehittyneisiin maihin (ns. LDC maat, Least Developed Countries).

Maa	Väkiluku	BKT	BKT p.c.	Kasvu %
Brunei	415 700	16,1	38 600	1,4
Filippiinit	105 720 000	272,0	2 800	6,8
Indonesia	253 198 000	868,4	3 480	5,3
Itä-Timor	1 172 000	6,1	5 200	8,1
Kambodža	15 206 000	15,3	1 000	7,0
Laos	6 804 000	11,1	1 650	8,3
Malesia	30 090 000	312,4	10 510	4,7
Myanmar	51 400 000	59,4	1 150	6,8
Singapore	5 469 000	297,9	55 180	4,1
Thaimaa	67 091 000	387,3	5 780	2,9
Vietnam	91 519 000	171,4	1 910	5,3

Luvut vuodelta 2013, BKT mrd. US dollaria, per capita US dollaria
Lähde: Maailmanpankki

Kaakkois-Aasian vakaus

Kaakkois-Aasian maiden turvallisuutta ja vakautta lisää parhaalla mahdollisella tavalla näiden yhteiskuntien myönteinen poliittinen ja taloudellinen yleiskehitys. Osassa alueen maista on kuitenkin edelleen ratkaistavana paikallisia kriisejä tai suoranaisia aseellisia konflikteja. Joissakin tapauksissa ulkopuoliset toimijat voivat olla avuksi välittäjinä, kuten esimerkiksi Suomi Acehin tilanteen ratkaisussa vuonna 2004. Monissa tapauksissa ratkaisun etsiminen nähdään kuitenkin ensisijassa valtion sisäiseksi tehtäväksi, ja ulkopuolisten rooli voi näissä tilanteissa liittyä pikemminkin tuen antamiseen kansalliselle prosessille.

Joissakin alueen maissa on tulevaisuuden kannalta tarpeen toteuttaa sellainen yhteiskunnan sisäinen sovintoprosessi, joka luo kestävän perustan hyvinvoinnille ja vakaudelle inklusiivisella tavalla. Kyse voi olla aiempiin sisäisiin kriiseihin tai konflikteihin liittyvästä menneisyydenhallinnasta, etnisten väestöryh-

mien tai uskonnollisten ryhmien välisistä suhteista, tai yksinkertaisesti laajan, huonommin toimeentulevan väestönosan osallistumisesta maan tulevaisuuden rakentamiseen. Etenkin jälkimmäisissä tilanteissa pohjoismainen yhteiskuntamalli voi tarjota hyödyllisiä esimerkkejä käytettävissä olevista toimintatavoista.

Kaakkois-Aasian maiden välinen yhteistyö on edennyt etenkin Aseanin puitteissa kansainvälisessäkin vertailussa jo varsin pitkälle, ja yhteistyötä ja integraatiota kehitetään edelleen. Alueella esiintyy silti joitakin kansainvälisiä erimielisyyksiä. Ratkaisemattomia aluekysymyksiä on etenkin merialueilla, ja vesivarojen käyttöön ja hallintaan liittyvät kysymykset ovat ajankohtaisia myös Kaakkois-Aasiassa.

Siirtomaa-ajoista lähtien – ja jossain määrin jo ennen sitä – Kaakkois-Aasian turvallisuuspolitiikkaan on vaikuttanut alueen ulkopuolisten suurvaltojen toiminta. Toinen maailmansota ulottui myös Kaakkois-Aasiaan, ja sodan jälkeen alueesta tuli kylmän sodan näyttämö. Samalle ajanjaksolle ajoittui myös siirtomaaimperiumien purkautuminen. Kylmän sodan aikakaudella Asean muodostui aluksi viiden jäsenmaan yhteenliittymäksi, jolla oli ulko- ja turvallisuuspoliittinen rooli. Brunei liittyi Aseaniin itsenäistymisensä jälkeen 1984, ja kylmän sodan päätyttyä 1990-luvulla myös Vietnam, Kambodža, Laos ja Myanmar. Samalla Asean laajeni koko Kaakkois-Aasiaa edustavaksi toimijaksi, joka kehittää toimintatapojaan alueellisena järjestönä ja panostaa entistä enemmän myös taloudellisen integraation edistämiseen.

Uudistus- ja avautumispolitiikkansa ja nopean talouskasvunsa myötä Kiinasta on tullut tärkeä taloudellinen yhteistyökumppani alueen maille. Kiinan talouskasvu on kasvattanut Kaakkois-Aasian maiden vientiä Kiinaan, ja tuonut investointeja alueen maihin. Samalla kiinalaisyrietykset kilpailevat Kaakkois-Aasian maiden yritysten kanssa, ja Kiina vetää puoleensa suuren osan Aasiaan suuntautuvista investoinneista. Tiivistyvien taloussuhteiden ohella monissa alueen maissa on koettu Kiinan aktivoineen ulkopoliittikkaansa ja erityisesti Etelä-Kiinan meren saariin kohdistuvia aluevaatimuksiaan tavalla, joka on herättänyt huolta. Tämä on puolestaan lisännyt monien alueen maiden kiinnostusta tiivistää yhteistyötä Yhdysvaltain ja muidenkin alueen ulkopuolisten suurten maiden kanssa. Yhdysvallat on puolestaan vastannut tähän kehitykseen painottamalla Aasian merkitystä omassa ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan.

Kaakkois-Aasia on osa laajempaa, koko Aasian-Tyynenmeren alueen geopolittista asetelmaa, jossa korostuu toisaalta taloudellisten ja muiden riippuvuuksien ja yhteisten intressien luoma voimakas tarve yhteistyöhön ja ristiriitojen sääntelyyn, ja toisaalta määrätty huoli ja varautuminen epätoivottuun kehitykseen. Kattavien turvallisuuspoliittisten järjestelyjen luominen Aasiassa voisi parantaa myös Kaakkois-Aasian turvallisuuspoliittista tilannetta. Tällaisten järjestelyjen luominen tulee kuitenkin viemään Aasian kokoisessa monimuotoisessa maanosassa pitkän ajan – huolimatta siitä, että Asean on alueellisena järjestönä kyennyt katalysoimaan hyödyllisiä yhteistyötä Aasiassa laajemminkin.

Etelä-Kiinan meren aluekiistat ovat viime aikoina olleet huolestuttavin Kaakkois-Aasiaa rasittava turvallisuuspoliittinen kysymys. Etelä-Kiinan meren manerjalustassa on huomattavia öljy- ja kaasuesiintymiä, ja myös kalavarat ovat merkittävät. Merialue on maailman vilkkain merikuljetusreitti. Ristikkäisiä aluevaatimuksia on alueen maidenkin kesken, mutta Kiinan aluevaatimukset ovat laajimmat: ns. yhdeksän katkoviivan linja seuraa Kaakkois-Aasian maiden rannikkoja pitkälle etelään ja se sisällyttäisi Kiinan aluevesien ja talousvyöhykkeen piiriin suurimman osan Etelä-Kiinan merestä. Tilanne on aika ajoin kärjistynyt etenkin Kiinan ja toisaalta Filippiinien ja Vietnamin välillä, mutta eriaviä näkemyksiä on myös Kiinan sekä Brunein, Indonesian ja Malesian välillä. Filippiinit on vienyt asiansa YK:n merioikeussopimuksen mukaisen välitystuomioistuimen käsiteltäväksi. Kiina haluaisi ratkaista kiistat kahdenvälisesti neuvotellen. Filippiinit teki vuonna 2014 Yhdysvaltojen kanssa puolustusyhteistyötä tiivistävän sopimuksen (*Enhanced Defence Cooperation Agreement, EDCA*). Vietnam on ajan myötä hakeutunut läheisempään yhteistyöhön mm. Yhdysvaltojen, Intian, Japanin ja Venäjän kanssa.

Aseanin puitteissa tehdyt ratkaisuyritykset eivät ole toistaiseksi johtaneet kovin pitkälle. 2000-luvun alussa Aseanin ja Kiinan kesken sovittiin jännityksen lieventämiseen tähtääviä käytännesääntöjä koskevasta julistuksesta (*Declaration of Conduct*), mutta varsinaisista käytännesäännöistä (*Code of Conduct*) ei ole toistaiseksi päästy yhteisymmärrykseen. Yhdysvallat ei ole ottanut suoraan kantaa Etelä-Kiinan meren yksittäisiin aluekiistoihin, mutta korostaa kansainvälisen oikeuden, kansainvälisten sopimusten ja muiden sääntöjen noudattamisen tärkeyttä.

Aluekiistojen kärjistyksellä olisi merkittäviä kielteisiä poliittisia ja taloudellisia seurauksia, jotka eivät rajoittuisi vain Aasiaan, ja ne saattaisivat myös vaarantaa merenkulun turvallisuuden tai vapauden. Tämän vuoksi kärjistyvien tilanteiden eskaloitumista tulisi kaikin keinoin välttää, ja edetä ratkaisuun rauhanomaisesti ja kansainvälisen oikeuden pohjalta.

EU ja sen jäsenmaat eivät ole osapuolena Etelä-Kiinan meren aluekiistoissa eikä EU ota yksittäisiin aluevaatimuksiin sinänsä kantaa. EU pitää kuitenkin tärkeänä sääntöihin perustuvaa kansainvälistä järjestystä sekä aluekiistojen rauhanomaista ratkaisemista kansainvälisen oikeuden, mukaan lukien YK:n merioikeussopimuksen, mukaisesti. Meriliikenteen ja kaupankäynnin vapauden turvaaminen on EU:lle tärkeää.

Kaakkois-Aasia kehityspolitiikassa

Kaakkois-Aasian alue on ollut vuosien saatossa tärkeä kansainvälisen kehitysyhteistyön kumppani. Alueen osin merkittävästäkin vaurastumisesta ja kehityksestä huolimatta monet alueen maat ovat edelleen vähiten kehittyneiden maiden kategoriassa, ja niiden tukemiseen osallistuu valtioita, kansainvälisiä järjestöjä, kehityspankkeja ja kansalaisjärjestöjä vielä pitkälle tulevaisuuteen. Tukea annetaan monipuolisesti aina hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien edistämistä toimivan taloudellisen perustan luomiseen. EU on merkittävin avunantaja Kaakkois-Aasiassa. Yksi Suomen kehitysyhteistyön pääkumppaneista on 1970-luvulta aina 2000-luvulle ollut Vietnam, joka on nyttemmin noussut alemman keskitulon maaksi. Vähiten kehittyneisiin maihin kuuluvasta Myanmarista on tulossa uusi ja alueella Suomelle merkittävin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Lisäksi Suomi on pitkään tukenut alueen maiden luonnonvarojen kestävää kehitystä alueellisten kehitysyhteistyöohjelmien kautta.

Mekong-joki virtaa Tiibetin ylängöltä Kiinan Yunnanin maakunnan, Myanmarin, Laosin, Thaimaan, Kambodžan ja Vietnamin kautta Etelä-Kiinan mereen. Mekongin vesivoimalla on suuri merkitys alueen maille sekä energian saannin että tulojen kannalta. Suurimmat erimielisyydet maiden välillä liittyvät suurten patojen rakentamiseen Mekong-joen pääuomaan. Jokialueen yhteistyön keskeinen foorumi on Mekongin jokikomissio (*Mekong River Commission*), jonka jäseniä

ovat Kambodža, Laos, Thaimaa ja Vietnam. Myanmar ja Kiina ovat jokikomis- sion dialogijäseniä. Mekongin jokikomission päärahoittajia ovat Suomen lisäk- si olleet Tanska, Australia, Ruotsi, Saksa, Sveitsi ja EU. Aasian kehityspankin suur-Mekongin alueen ohjelman (Greater Mekong Subregion, GMS) puitteissa alueen kuusi maata pyrkivät parantamaan taloudellisia suhteitaan ja toteut- tamaan prioriteettihankkeita erityisesti infrastruktuurin kehittämiseksi, mutta myös muilla sektoreilla kuten turismi. Suomi tukee GMS ohjelman ympäristö- ja biodiversiteetin suojelun valtavirtaistamista.

Kaakkois-Aasian tulevaisuudennäkymät ja yhteistyö alueen maiden kanssa

Kaakkois-Aasian tulevaisuus vaikuttaa lupaavalta. Alueen maiden sisäinen va- kaus on pitkällä aikavälillä parantunut. Vaikeuksista huolimatta demokratia on edennyt, oikeusvaltiokehitys on vähitellen vahvistunut ja epädemokraat- tistestikin hallitut maat ovat toteuttaneet uudistuksia, jotka ovat vähentäneet köyhyyttä ja johtaneet yhteiskunnan avautumiseen monin tavoin. Vaikka kehi- tyksen nopeus vaihtelee ja taka-askeliakin on otettu, alueen hallitukset panos- tavat voimavaroja yhteiskuntien ja talouksien monipuoliseen kehittämiseen ja lukuisiin reformeihin.

Kaakkois-Aasian talouskehitys onkin ollut suhteellisen nopeaa ja edellytykset kasvun jatkumiselle ovat hyvät. Alue on samalla riippuvainen maailmantalou- desta, ennen muuta läntisten teollisuusmaiden, Japanin ja Kiinan talouskehi- tyksestä. Nopea talouskehitys tuottaa myös yhteiskunnallisia paineita kuten eriarvoisuuden lisääntyminen ja väestöjen kasvava tietoisuus oikeuksistaan.

Suomen kannalta alueen maat tarjoavat mahdollisuuksia monipuoliseen yhteis- työhön. Ulkopolitiikan alalla alueen maat ja Asean järjestönä ovat hyödyllisiä keskustelukumppaneita paitsi alueellisissa, myös monissa ajankohtaisissa kan- sainvälisissä kysymyksissä. Monet alueen maat perustavat ulkopolitiikkansa samankaltaisiin peruslähdekohtiin Suomen kanssa, mitä tulee esimerkiksi mo- nenkeskisen yhteistyön tai kansainvälisen oikeuden merkitykseen. Erityisen hyödyllistä vuoropuhelu voi olla näiden periaatteiden soveltamisessa konk-

reettiin kansainvälisiin ongelmakysymyksiin tai vastattaessa merkittäviin globaalihaasteisiin kuten ilmastonmuutokseen.

Kaakkois-Aasian maat lähtevät pääsääntöisesti siitä, että ne haluavat ratkaista yhteiskuntiansa ongelmat kansallisesti. Tällöinkin Suomen kokemuksista voi olla hyötyä etsittäessä toimintatapoja, jotka auttavat ratkaisemaan sisäisiä konflikteja, edistävät kansallista vuoropuhelua, tukevat rajat ylittävien ongelmien ratkaisua esimerkiksi vesivarojen hallinnoinnissa ja ihmiskauppakysymyksissä, auttavat vähentämään sisäistä eriarvoisuutta, parantamaan ihmisoikeuksia ja työoloja sekä suitsimaan korruptiota.

Kaupallistaloudellisesti alueen maat voisivat olla Suomelle potentiaalisesti merkittäviäkin kauppa- ja investointikumppaneita. Väestömäärältään suuret maat tarjoavat kasvumarkkinoita monilla keskeisillä toimialoilla kuten ICT-alalla, puunjalostus- ja paperiteollisuudessa, teknologiateollisuudessa sekä cleantech- ja energia-alalla, terveyssektorilla, koulutusviennin alalla ja niin edelleen. Yhteistyötä helpottaa kehitys, jonka myötä maat avaavat talouksiaan, vähentävät kaupan esteitä ja torjuvat korruptiota. Kaakkois-Aasiassa toimiminen on myös mahdollista alueellisista keskuksista käsin. Kaakkois-Aasian tarjoamista mahdollisuuksista tiedottaminen suomalaistoimijoiden suuntaan on hyödyllinen tapa lisätä taloudellista kanssakäymistä alueella. Myös investoinnit Suomeen olisivat tervetulleita.

Kaakkois-Aasia ja erityisesti Thaimaa on suomalaismatkailijoiden suosittu kohde, ja matkailu alueen maihin kasvaa edelleen ja laajenee uusiin maihin. Vaurastuvien kaakkoisaasialaisten matkailijoiden houkuttelu Suomeen olisi myös toivottavaa. Tätä helpottaa se, että suorat lentoyhteydet Suomen ja Kaakkois-Aasian maiden välillä ovat lisääntyneet.

Toistaiseksi tutkimus- ja innovaatioyhteistyö sekä opiskelijavaihto alueen maiden kanssa ovat verrattain vähäistä moneen muuhun maantieteelliseen alueeseen verrattuna. On kuitenkin odotettavissa, että se tulee vähitellen lisääntymään. Suomeen saapuneet myös aiempaa enemmän työvoimaa alueelta. Suomalaisia asuu ja työskentelee Kaakkois-Aasian maissa enenevässä määrin, ja Suomessa on Kaakkois-Aasian maista peräisin olevia asukkaita joissakin tapauksissa jo useammassa sukupolvessa.

Suomen tavoitteita ja painopisteitä Kaakkois-Aasiassa

- Kaakkois-Aasian valtioiden poliittisen, yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen, sekä niiden välisten suhteiden seuranta ja analysointi.
- Kahdenvälisten poliittisten suhteiden tiivistäminen Kaakkois-Aasian maiden kanssa sekä ulkopoliittisen vuoropuhelun käyminen sekä poliittisella että virkamiestasolla.
- Kaakkois-Aasian maiden vakauden tukeminen silloin, kun Suomen toiminnasta voi olla hyötyä kansallisten konfliktien tai jännitteiden purkamiseksi ja kansallisen dialogin ja sovinnon edistämiseksi.
- Alueen maiden yhteiskuntien kehityksen tukeminen demokratiaa, hyvää hallintoa, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksia sekä kansalaisyhteiskuntaa vahvistamalla ja työoloja parantamalla.
- Keskinäisen kaupan ja tuotannollisten investointien kasvattaminen parantamalla markkinoillepääsyn edellytyksiä ja purkamalla kaupanesteitä sekä edistämällä vientiä ja investointeja erityisesti Suomen Team Finland -painopistealoilla ja muilla Kaakkois-Aasiassa kiinnostavilla aloilla.
- Team Finland- yhteistyön tiivistäminen sekä kohdemaiden verkostojen että Suomessa sijaitsevien toimijoiden välillä suomalaisten kaupallis-taloudellisten intressien havaitsemiseksi ja ajamiseksi entistä tehokkaammin. Kuniakonsuliverkostojen tehokkaampi hyödyntäminen tässä tarkoituksessa.
- Kestävän taloudellisen, yhteiskunnallisen ja ympäristön kehityksen tukeminen alueella myös kehitysyhteistyön keinoin, Suomen ja alueen maiden tavoitteita tukien ja Suomen voimavaroja oikein kohdentaen.
- Viranomaisten, liike-elämän, yliopistojen ja tutkimuslaitosten sekä kansalaisyhteiskunnan välisten yhteyksien tiivistäminen Kaakkois-Aasian maiden kanssa.
- Korkeakoulu- sekä tutkimus- ja innovaatioyhteistyön kehittäminen kansalliselta pohjalta ja EU-tasolla Kaakkois-Aasian maiden kanssa.

- Kaakkois-Aasian maiden tunnettuuden lisääminen Suomessa ja Suomen tunnettuuden lisääminen alueen maissa.
- Matkailun edistäminen Kaakkois-Aasiasta Suomeen ja riittävien kansalaispalvelujen ylläpito alueen maissa.
- Riittävän ulkomaanedustustoverkon ja Team Finland -toimijoiden verkon ylläpitäminen Kaakkois-Aasiassa ja riittävä resursointi kotimaassa.
- Kaakkois-Aasian alueellisen integraation seuranta ja tukeminen.
- Tuki rajat ylittävien ongelmien ratkaisemiselle Kaakkois-Aasiassa alueellisen ja kansainvälisen yhteistyön kautta, ml. ihmiskauppaan liittyvät ongelmat.
- Tuki alueen maiden välisten ja ulkopuolisten maiden kanssa olemassa olevien kiistojen ratkaisemiselle rauhanomaisin keinoin kansainvälisen oikeuden periaatteita ja menettelytapoja noudattaen. EU:n tähän tähtäävään toiminnan tukeminen ja siihen osallistuminen.
- Tuki Etelä-Kiinan meren aluekiistojen ratkaisemiselle rauhanomaisesti kansainvälisen oikeuden, mukaan lukien YK:n merioikeussopimus, periaatteiden mukaisesti. Merenkulun ja kaupankäynnin vapauden ja turvallisuuden varmistaminen Etelä-Kiinan merellä.
- Valmius tukea alueellisten kiistojen ratkaisua välitystoiminnan kautta.
- Aktiivinen osallistuminen EU:n ja alueen maiden välisten suhteiden vahvistamiseen muun muassa EU-Asean-yhteistyön puitteissa sekä tukemalla Suomenkin etuja palvelevien vapaakauppasopimusten aikaansaamista alueen maiden kanssa.

Asean – alueellisen integraation edelläkävijä Aasiassa

Eroavaisuuksista huolimatta Kaakkois-Aasian mailla on monia yhdistäviä piirteitä, niin historiallisia, kulttuurisia, maantieteellisiä kuin taloudellisiakin. Niitä yhdistää myös vahva tahto toimia keskinäisessä yhteistyössä ja ajaa alueen maiden etuja yhdessä. Alueellisen yhteistyökäytännön konkretisoituma on viiden Kaakkois-Aasian maan vuonna 1967 perustama yhteistyöjärjestö Asean. Sen perustajajäseniä olivat Filippiinit, Indonesia, Malesia, Singapore ja Thaimaa. Järjestöön liittyivät myöhemmin Brunei vuonna 1984, Vietnam 1995, Laos ja Myanmar/Burma 1997 sekä Kambodža 1999. Itä-Timor on hakenut Aseanin jäsenyyttä.

Aseanin perustamisen motiivit liittyivät sekä alueen usein vastaisenäistyneiden valtioiden välisten kriisien ennalta ehkäisemiseen että kommunismin patoamiseen. Kylmän sodan päätyttyä Asean laajeni 10-jäseniseksi niin, että myös entiset ideologiset vastustajat tulivat mukaan. Asean omaksui vähitellen yhä pidemmälle meneviä ja kunnianhimoisempia poliittisia, taloudellisia ja institutionaalisia tavoitteita, joilla tähdätään Kaakkois-Aasian yhteisön luomiseen.

Asean-maiden sisäisen integraation syventämisen ohella merkittäviä ovat sen piirissä syntyneet aloitteet tiivistää yhteistyötä myös alueen ulkopuolisten maiden kanssa. Niin sanotun RCEP-prosessin (*Regional Comprehensive Economic Partnership*) avulla Asean pyrkii harmonisoimaan vapaakauppasopimuksiaan kuuden kumppanimaan (Australia, Etelä-Korea, Intia, Japani, Kiina ja Uusi-Seelanti) kanssa. Osa Aseanin jäsenistä osallistuu myös TPP-sopimushankkeeseen (*Trans-Pacific Partnership*). Näiden ohella olisi Kaakkois-Aasiankin kannalta periaatteessa suuri merkitys myös Kiinan ehdottaman, jäsenistöltään laajan Aasian-Tyynenmeren vapaakauppasopimuksen (*Free Trade Agreement for Asia and the Pacific, FTAAP*), toteutumisella.

Asean jäsenmaineen on aktiivinen osanottaja Aasian ja Tyynenmeren maiden poliittis-taloudellisessa vuoropuhelussa Apecin (*Asia-Pacific Economic Cooperation*) puitteissa. Aseanista löytyy myös Euroopan ja Aasian välisen vuoropuhelufoorumien ASEM:n (*Asia-Europe Meeting*) alullepanija, Singapore. Asean on niin ikään avaintaho ainoassa Aasian laajuudessa turvallisuuspoliittisessa foorumissa ARF:ssä (*Asian Regional Forum*) ja valtionpäämiestason huippukokousinstituutiossa EAS (*East Asia Summit*); nämä tarjoavat samalla foorumin Aseanille toimia Japanin, Kiinan, Korean, sekä Intian, Venäjän ja Yhdysvaltain

kanssa. EU ei toistaiseksi ole pyrkimyksistään huolimatta viimemainitussa mukana. Indonesian vahvalla tuella perustettu AIPR (*ASEAN Institute for Peace and Reconciliation*) tähtää konfliktien ennaltaehkäisyyn ja ratkaisemiseen. Etelä-Kiinan mereen liittyvät alue- sekä luonnonvarojen omistusta ja hallintaa koskevat erimielisyydet ovat Aseanissa yhä polttavampi kysymys.

Kaakkois-Aasian yhteisön luomiseen tähtäävät suunnitelmat loisivat toteutukseen joissakin suhteissa EU:ta muistuttavan yhteisön. Toistaiseksi kannustimet pitkälle menevän integraation saavuttamiseksi eivät kuitenkaan ole olleet riittäviä. Aseanin jäsenkunnan poliittisten järjestelmien ja taloudellisen kehityksen erilaisuus, ylikansallisen päätöksentekomallin ja vahvojen toimielinten puute sekä integraation vetovoimaa ylläpitävien arvo- ja kulttuuristen kannustimien rajallisuus vaikuttavat Kaakkois-Aasian integraatiokehityksen tahtiin.

Aseanin talousyhteisön (*ASEAN Economic Community, AEC*) on tarkoitus aloittaa toimintansa vuodenvaihteessa 2015–16. AEC:n tavoitteista on nyt saavutettu noin 80 prosenttia. Tavarakaupan tullit on poistettu kuuden vanhimman Asean-maan välisestä kaupasta jo 99-prosenttisesti (vain muutama keskeinen maataloustuote on poikkeus). Tullien ulkopuolisissa kaupan esteissä, lainsäädännön yhdenmukaistamisessa ja palvelujen kaupassa edistys on toistaiseksi hitaampaa. On arvioitu, että todellinen talousyhteisö olisi ehkä mahdollista saavuttaa 2020-luvun puolivälissä.

Euroopan ja Kaakkois-Aasian integraation saavutusten ja ambitiotason laadullisista ja määrällisistä eroista huolimatta molempien kumppanien halu luoda sääntöpohjainen järjestys ja avoin talousyhteisö jäsentensä välille ja yleisemmin maailmaan on luonut eräänlaisen ideologisen yhdyssiteen EU:n ja Aseanin välille. Institutionalisoitu yhteydenpito näiden välillä on tiivistä sekä poliittisella että virkamiestasolla. Myanmar/Burman Aseaniin liittymisen aikanaan aiheuttama rasite on poistunut Myanmarin demokratisoitumiskehityksen myötä. EU:n jääminen EAS:n ulkopuolelle on osaltaan yhteistyötä haittaava tekijä.

Konkreettisimmalla tavalla EU:ta ja Aseania sekä niiden jäsenmaita yhdistävät kauppa ja investoinnit. EU on Aseanin toiseksi suurin kauppakumppani ja suurin ulkomaisten investointien lähde. Asean-alueen kohtuullisen valoisan taloudelliset kehitysnäkymät ja kasvanut osuus maailmantaloudesta tekevät siitä EU:lle ja sen jäsenmaille entistä houkuttelevamman kumppanin. EU:n ja

Aseanin välisestä vapaakauppasopimuksesta käynnissä olevat neuvottelut ovat kuitenkin pysähdyksissä, ja EU on ryhtynyt neuvottelemaan myös kahdenvälistä vapaakauppasopimuksista Aseanin eräiden jäsenmaiden kanssa.

EU on myös Aseanin merkittävin taloudellinen tukija. EU rahoittaa sekä Aseanin rakenteiden kehittämistä että sen kolmen pilarin (turvallisuus, talous ja sosiaalisektori/kulttuuri) toimintaa. Vuosien 2014–20 rahoituskehityksessään EU on osoittanut Aseanille 170 miljoonaa euroa. Aseanin jäsenmaiden omat vuosittaiset maksut Aseanin budjettiin ovat vain 1,6 miljoonaa dollaria maata kohti eli yhteensä 16 miljoonaa dollaria.

Aseanin puitteissa syntyneet aloitteet Aasian maiden välisen keskinäistä luotamusta lisäävien ja sitä kautta kiistojen rauhanomaista ratkaisua helpottavien vuoropuheluforumien luomiseksi ja kansainvälisen oikeuden vahvistamiseksi ovat EU:n tavoitteiden mukaisia.

Suomi jakaa EU:n yleiset, edellä esitetyt poliittiset ja taloudelliset tavoitteet Aseanin suhteen. Aseanin sisäisen taloudellisen integraation toteutuminen vahvistaisi alueen talouskasvua ja laajentaisi markkinoita, mikä parantaisi suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia siellä. Niin ikään Suomi hyötyisi alueen poliittisen vakauden vahvistumisesta ja Aseanin jäsenmaiden ja ulkopuolisten valtioiden välisten kiistojen rauhanomaisesta ratkaisemisesta samoin kuin siitä, että Aseanin sisäinen ihmisoikeustyö vahvistuisi. Suomi on kiinnostunut tukemaan myös Aseanin rauhanvälityskyvyn kehittämistä. Edellä mainitun AIPR-instituutin ja European Institute for Peacen yhteistyötä voitaisiin rohkaista.

Suomen prioriteetteja Aseanin suhteen

- Aseanin sisäisen integraation tukeminen. Aseanin ja erityisesti sen talousyhteisön kehityksen avaamien mahdollisuuksien seuranta ja mahdollisuuksiin tarttuminen.
- Aseanin tukeminen sen pyrkiessä edistämään laajempaa aasialaista ja kansainvälistä yhteistyötä.

- Aseanin kannustaminen toimimaan ihmisoikeuksien ja oikeusvaltiokehityksen vahvistamiseksi sekä rajat ylittävien ongelmien kuten ihmiskaupan ja siihen kytkeytyvien ongelmien ratkaisemiseksi.
- Aseanin tukeminen sen ponnisteluissa jäsenmaiden välisten kiistojen ratkaisemiseksi rauhanomaisesti.
- Aseanin rauhanvälitystoiminnan kehittämisen tukeminen.
- Aseanin tukeminen Etelä-Kiinan meren aluekiistojen ratkaisemiseksi rauhanomaisesti kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti, ja siinä tarkoituksessa Etelä-Kiinan meren käytännönsäätöjen (Code of Conduct) aikaansaamiseksi.
- Aseaniin vaikuttaminen EU:n hyväksymiseksi osallistujaksi Itä-Aasian huippukokousinstituutioon.
- Myötävaikuttaminen EU:n ja Kaakkois-Aasian välisen vapaan kaupan toteutumiseen tukemalla EU:n ja Aseanin sekä EU:n ja Asean-maiden korkeatasoisten, taloudellista integraatiota ja kestäväää kehitystä tukevien vapaa-kauppasopimusten aikaansaamista.

Kaakkois-Aasian maat

Brunei Darussalam

Väkiluku	415 700
Pinta-ala (km ²)	6 000
BKT (Mrd USD)	16,1
BKT per capita (USD)	38 600
BKT:n kasvu (%)	1,4
Suomen vienti (MEUR)	0,3
Suomen tuonti (MEUR)	0,0

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Brunei on Borneon saaren pohjoisosassa sijaitseva sulttaanikunta. Se on islamilainen monarkia, jossa sulttaanilla on toimeenpanovalta. Parlamentti on periaatteessa olemassa, mutta vaaleja ei ole järjestetty. Sulttaani on myös pääministeri, valtiovarainministeri ja puolustusministeri. Maassa on ollut sulttaanin julistama poikkeustila 1960-luvun alkupuolelta lähtien. Brunein islamilainen sharia-laki ulottuu nykyisin myös rikoslakiin (niin sanotut hudud-rangaistukset). Brunein ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin liittyvät kysymykset ovat aiheuttaneet arvostelua länsimaissa.

Brunein talous perustuu runsaille öljy- ja kaasuvaroille, joiden tuotanto muodostaa 60 prosenttia BKT:stä ja 90 prosenttia viennistä. Muita tuotannonaloja ovat rakennustoiminta ja kuljetukset. Nykyisin tuloja syntyy myös ulkomaille investoiduista varoista, jotka kuuluvat enimmäkseen Brunein valtion investointirahastolle. Suuren osan kulutustavaroista ja elintarvikkeista Brunei tuo ulkomailta.

Brunei kuuluu YK:hon ja useimpiin muihin kansanvälisiin ja Aasian hallitusten välisiin järjestöihin. Se liittyi Aseaniin heti itsenäistyttyään.

EU:lla on Brunein kanssa vireillä kumppanuus- ja yhteistyösopimus, PCA. Tämän suhteen Brunein rikoslain tietyt hudud-rangaistukset (amputaatio, kivitys) ovat ongelmallisia.

Suomi solmi diplomaattiset suhteen Brunein kanssa vuonna 1988. Suomen suurlähettiläs Kuala Lumpurissa on akkreditoitu Bruneihin.

Suomen prioriteetteja Brunein suhteen

- Poliittisten ja kaupallistaloudellisten suhteiden ylläpitäminen.

Filippiinit

Väkiluku	105 720 000
Pinta-ala (km ²)	300 000
BKT (Mrd USD)	272,0
BKT per capita (USD)	2 800
BKT:n kasvu (%)	6,8
Suomen vienti (MEUR)	170,2
Suomen tuonti (MEUR)	142,8

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Filippiinit on kulttuurisesti monimuotoinen, noin 7 100 saaresta muodostuva valtio Etelä-Kiinan meren ja Tyynen valtameren välisellä alueella. Saarista noin 2000 on asuttuja. Filippiinit oli Espanjan siirtomaa vuoteen 1898 saakka, jolloin maa päätyi Yhdysvaltojen hallintaan. Siirtomaakausi päättyi toisen maailmansodan loppumiseen; sen aikana Filippiinit oli Japanin miehittämänä. Itsenäinen valtio Filippiineistä tuli vuonna 1946.

Filippiinit on tasavalta, jossa presidentti käyttää toimeenpanovaltaa. Demokratia on vakiintunut 1980-luvulta lähtien, jolloin maan pitkäaikaisen johtajan, Ferdinand Marcosin sotatilavaltuuksin toimiva hallinto menetti asemansa. Filippiinien nykyisen presidentin Benigno Aquino III:n kaudella maassa on käynnistetty merkittäviä reformeja ja korruption ja rikollisuuden torjuntaan on panostettu huomattavasti.

Myös Mindanaon tilanteen ratkaisemiseen on tartuttu uudella tavalla. Etelä-Filippiineillä Mindanaon saarella on käyty taisteluita hallituksen joukkojen ja muslimiseparatistien välillä 1960-luvulta asti. Filippiinien hallitus on allekirjoittanut rauhansopimuksen kapinaliikkeistä vahvimman MILF:n (*Moro Islamic Liberation Front*) kanssa. Filippiinit on etsinyt rauhanhankkeeseen myös ulkomaista tukea, Suomestakin, ja sopivia toimintamuotoja selvitetään.

Filippiinien kokonaistuotanto jakaantuu maatalouteen (11 % BKT:stä), teollisuuden (31 %) ja palveluihin (57 %). Tärkeimpiä tuotannonaloja ovat elektroniikan kokoonpanoteollisuus, vaatteet, jalkineet, lääketuotteet, kemikaalit, puutuotteet,

elintarvikejalostus, öljynjalostus ja kalastus. Filippiinien eräs vahvuus on työte-
liäs ja suurelta osin sujuvasti englanninkieltä taitava työvoima. Kansainväliset
yritykset ulkoistavatkin asiakaspalveluaan ja taloushallintoaan kiihtyvällä tah-
dilla Filippiineille. Business Process Outsourcing -sektorin ennustetaan kasva-
van jopa 26 % vuosivauhtia ja Filippiinit on tällä sektorilla jo Intian merkittävän
kilpailija. Lisäksi noin 11 miljoonaa ulkomaille siirtynyttä filippiiniläistä tulout-
taa kotimaahansa paljon varoja, jopa 10 % maan BKT:sta, mikä osaltaan tukee
maan talouskehitystä.

Filippiinejä pidettiin aiemmin riskialttiina sijoituskohteena. Infrastruktuurin
kehittäminen ei edennyt ja laajalle levinneen korruption takia se on koettu han-
kalaksi liiketoimintaympäristöksi. Kehitysnäkymiä ovat haitanneet myös luon-
nonkatastrofit. Tulonjaon epätasaisuus on ongelma, ja väestönkasvun vuoksi
talouden hyvät kasvuluvutkaan eivät ole vaikuttaneet riittäväällä tavalla per
capita. Myös kansalaisaktivistien ja alkuperäiskansojen kohtelu vaatii määrä-
tietoisia korjaustoimia.

Yleistilanne Filippiineillä on kuitenkin selkeästi parantumassa viime vuosien
määrätietoisen reformipolitiikan seurauksena. Toimilla on ollut vaikutusta talo-
usnäkymiin. Talouskasvun ennakkoidaan lähivuosina jatkuvan hyvällä 6–7 pro-
sentin tasolla. Kansainväliset luokittajat ovat nostaneet arvioitaan Filippiinien
luottokelpoisuudesta merkittävästi.

Pidemmän tähtäimen näkymät riippuvat siitä, jatkuuko presidentti Aquinon
käynnistämä korruption vastainen taistelu ja talouden ja liiketoimintaympäris-
tön parantaminen seuraavan presidentin kaudella, ja siitä, pysyvätkö yhteiskun-
nalliset olot vakaina ja ovatko investoinnit tuotantorakenteen modernisointiin
riittävät.

Filippiinit on YK:n ja useimpien kansainvälisten ja Aasian valtioiden välisten
järjestöjen jäsen. Turvallisuuspolitiikassa sen tärkein liittolainen on vuodesta
1951 ollut Yhdysvallat. Saarikiistat Kiinan kanssa ovat viime vuosina uudelleen
lähentäneet Filippiinejä Yhdysvaltoihin. Filippiinit on tiivistänyt yhteistyötä
Yhdysvaltain kanssa uudella puolustusyhteistyösopimuksella. Tämä heijastaa
osaltaan Etelä-Kiinan meren aluekiistan vaikeutta sekä Kiinaa kohtaan tunnetun
epävarmuuden astetta. Filippiinien ja Kiinan välillä on ollut kanssakäymistä
vuosisatojen ajan, maassa on suuri kiinalaisperäinen väestönosa ja Kiina on Fi-

lippiinien tärkeimpiä talouskumppaneita. Filippiinien suhteet kaakkoisaasialaisiin naapureihinsa ovat yleisesti ottaen hyvät ja sen Asean-yhteistyö on tiivistä.

EU ja Filippiinit allekirjoittivat vuonna 2012 kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen. EU on tukenut rauhanprosessia hallituksen ja Mindanaon saarella toimivien sissiliikkeiden välillä. EU:n ja Filippiinien tunnustelut vapaakauppaneuvottelujen mahdollisesta aloittamisesta ovat alkuvaiheessa. On epätodennäköistä, että ne etenisivät varsinaisiin neuvotteluihin ennen vuoden 2016 presidentinvaaleja.

Suomen suhteet Filippiineihin ovat hyvät. Filippiinit tunnetaan Suomessa ja Suomi Filippiineillä jossain määrin paremmin kuin näin kaukaiset maat keskimäärin toisensa tuntevat. Tässä vaikuttaa yhä ajallisesti niinkin kaukainen tapahtuma kuin vuoden 1952 Miss Universumin, Armi Kuuselan, avioliitto filippiiniläisen Gil Hilarion kanssa. Filippiinien tunnettuutta Suomessa lisäsi kahden suomalaisen joutuminen Abu Sayyafin sissiliikkeen panttivangeiksi vuonna 2000. Filippiiniläisiä asuu Suomessa pysyvästi noin 2 700 muun muassa avioliiton tai terveydenhuoltoalan tehtävien vuoksi. Filippiineiltä tulee vuosittain Suomeen myös tilapäistyövoimaa, hekin lähinnä terveydenhoitoalalle.

Suomella on ollut diplomaattiset suhteet Filippiinien kanssa jo vuodesta 1955. Suurlähetystö Manilassa suljettiin vuoden 2013 alusta ja Suomen diplomaattinen edustautuminen Filippiineillä on järjestetty Kuala Lumpurista, jossa toimiva Suomen Malesian suurlähettiläs on akkreditoitu Filippiineille. Manilassa toimii konsuliasiain toimipiste Norjan suurlähetystön toimiloissa.

Taloussuhteet Suomen ja Filippiinien välillä ovat olleet viime aikoina kasvussa. Tärkeitä tuoteryhmiä Suomen ja Filippiinien välisessä kaupassa ovat muun muassa elektroniikkateollisuuden komponentit ja paperi. Noin 20 suomalaista yritystä on perustanut liiketoimintaa Filippiineille. Suomea kiinnostavia aloja ovat tietotekniikka ja tietoliikenneteknologia, uusiutuva energia ja puhtaat teknologiat (cleantech). Filippiinien keski-ikältään huomattavan nuori, kasvava ja vaurastuva väestö, sekä hallituksen kunnianhimoiset infrastruktuurireformit tarjoavat runsaasti potentiaalia myös suomalaisille yrityksille.

Finpron vetäydyttyä on suurlähetystö Kuala Lumpurissa jäänyt ainoaksi valtiolliseksi Team Finland-toimijaksi Filippiineillä, mikä pakottaa sopeuttamaan

toiminnan entistä rajallisempiin puitteisiin. Filippiineillä toimiva Nordic Business Council on tässä luonnollinen yhteistyökumppani.

Suomen prioriteetteja Filippiinien suhteen

- Ulkopoliittisen vuoropuhelun jatkaminen Filippiinien kanssa.
- Filippiinien sisäisen rauhanprosessin tukeminen Filippiinien kanssa sovitavalla tavalla.
- Markkinoillepääsymahdollisuuksien parantaminen ja monipuolistaminen sekä kaupanesteiden purkaminen. Vapaakauppajärjestelyiden aikaansaamisen tukeminen EU:n ja Filippiinien välillä.
- Suomalaisen tietotekniikan ja tietoliikenneteknologian käyttöönoton edistäminen.
- Suomalaisten puhtaiden teknologioiden käyttöönoton edistäminen.

Indonesia

Väkiluku	253 198 000
Pinta-ala (km ²)	1 905 000
BKT (Mrd USD)	868,4
BKT per capita (USD)	3 480
BKT:n kasvu (%)	5,3
Suomen vienti (MEUR)	136,1
Suomen tuonti (MEUR)	124,9

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Indonesia koostuu noin 17 500 saaresta, joista noin 6000 on asuttuja. Se on maailman neljänneksi väkirikkain ja lisäksi maailman suurin muslimienemmistöinen valtio. Indonesia itsenäistyi vuonna 1945 Alankomaista oltuaan 1600-luvulta alkaen ensin Alankomaiden Itä-Intian kauppakomppanian alaisuudessa ja 1800-luvulta lähtien siirtomaana.

Indonesia on tasavalta, jossa presidentillä on toimeenpanovalta hallituksen johtajana. Presidentti valitaan suoralla kansanvaalilla. Indonesian itsenäisyyden alkuvuosikymmeniä leimasi perustajapresidentti Sukarnon valtakausi, joka ajan mittaan muuttui yhä autoritäärisemmäksi ja päättyi vallankaappausyritykseen 1960-luvun puolivälissä. Kaappausyrityksen kukistajasta, kenraali Suhartosta, tuli Sukarnon seuraaja, joka hallitsi maata vuoteen 1998, jolloin hänen hallintonsa puolestaan kaatui korruptiosyytösten ja Aasian talouskriisin aiheuttamiin poliittisiin levottomuuksiin. Sen jälkeen Indonesia on edennyt kohti vakiintunutta demokraattista järjestelmää. Median toimintamahdollisuudet ovat Kaakkois-Aasian vapaimpia. Kolmannet demokraattiset parlamentti- ja presidentinvaalit vuonna 2014 olivat merkittävä virstanpylväs, koska ensimmäistä kertaa Indonesian historiassa demokraattisesti valittu presidentti luovutti vallan toiselle demokraattisesti valitulle presidentille.

Indonesia on ylivoimaisesti suurin maa Kaakkois-Aasiassa niin väestöltään kuin taloudeltaankin. Teollisuus on kansantalouden suurin komponentti, noin 46 %. Sitä seuraavat palvelut (39 %) ja maatalous (14 %). Työvoimasta on palvelusektorilla lähes puolet (49 %), maataloudessa 39 % ja teollisuudessa 22 %. Tärkeimpiä tuotannonaloja ovat öljy ja maakaasu, tekstiilit, autoteollisuus, sähkölaitteet, vaatetus- ja jalkineiteollisuus, kaivostoiminta, sementti, lääketieteelliset laitteet, käsiteollisuus, keinolannoitteet, vaneri, kumi, jalostetut maataloustuotteet, korut ja matkailu. Indonesian luonnonvarat ovat huomattavat: metsät, öljy, bauksiitti, maakaasu, kivihiili, kulta, hopea, platina, rauta, kupari, tina, nikkeli, kromiitti, mangaani, rikki, jalokivet, riisi, kahvi, tee, kaakao, maissi, mausteet, palmuöljy ja kumi.

Indonesia kärsi Aasian maista eniten Aasian talouskriisistä 1997–98. Vuodesta 2007 lähtien kehitys on ollut suotuisaa ja Indonesia on selvinnyt kohtuullisen hyvin kehittyneissä maissa tuolloin alkaneessa talouskriisissä. Indonesian sinänsä dynaamista markkinatalousjärjestelmää kuormittavat toistaiseksi edelleen liiallinen sääntely, korruptio ja tehottomuus, joiden korjaaminen tulee

vaatimaan määrätietoisia uudistustoimia. Myös tasa-arvoon ja ihmisoikeuksiin sekä vähemmistöjen suojaan liittyvät ongelmat samoin kuin maassa esiintyvä uskonnollinen fundamentalismi asettavat haasteita Indonesian hallitukselle. Ympäristö- ja ihmisoikeusjärjestöt ovat kritisoineet investointeja metsäsektorille metsäkadon keskeisenä syynä. Samalla Indonesian vaurastuminen on luonut maahan kasvavan keskiluokan ja indonesialaisen uuden sukupolven päättäjiin kiinnostus ja ymmärtämys kestävästä kehitystä kohtaan on kasvanut.

Osana Indonesian uudistuksia, ja katastrofaalisen tsunami-luonnononnettomuuden jälkeen Acehin maakunnan konflikti päättyi rauhansopimukseen, joka syntyi presidentti Martti Ahtisaaren välitystoiminnan avulla vuonna 2005. Acehissa rauhaprosessin tulosten vakiinnuttaminen ja hyvinvoinnin kehittämisen jatkuu kuitenkin vielä pitkään ja vaatii määrätietoisia toimia. Länsi-Papualla on jo 60-luvulta lähtien ollut käynnissä hallituksen ja separatistien välinen konflikti.

Indonesia on YK:n ja useimpien muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisten järjestöjen jäsen. Aseanin päämaja toimii Jakartassa. Indonesia on ainoa Kaakkois-Aasian maa G20-ryhmässä. Se on perinteisesti ollut yksi sitoutumattomien maiden liikkeen kantavia voimia. Suharton valtakaudella sekä poliittisia että taloussuhteita länsimaihin kehitettiin voimakkaasti. Suhteet Kiinaan olivat pitkään jännittyneet Suharton valtakauden alussa toimeenpannun kommunistipuolueen lakkauttamisen vuoksi. Tuolloin myös suuri määrä Indonesian kiiinalaisperäistä väestöä surmattiin. Diplomaattisuhteet Kiinaan solmittiin vuonna 1990. Indonesia on jäsen islamilaisten maiden järjestössä (*Organization of the Islamic Countries, OIC*).

Indonesian ja EU:n suhteissa on keskeistä yhteistyö Aseanin puitteissa. EU:n ja Indonesian välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus tuli voimaan vuonna 2014. Sopimus kattaa yhteistyön kaupan ja talouden alalla, turvallisuusasioissa sekä useilla muilla sektoreilla. Vuonna 2012 käynnistettiin tunnustelut laaja-alaisen kauppaa- ja taloussopimuksen (*Comprehensive Economic Partnership Agreement*) solmimiseksi.

Suomella on ollut diplomaattiset suhteet Indonesiaan vuodesta 1954. Suurlähettilään johtama lähetystö perustettiin Jakartaan vuonna 1974. Suomen toiminnan kirjo Indonesiassa on noista ajoista monipuolistunut, mistä näyttävänä

esimerkkinä ovat presidentti Ahtisaaren johtama Acehin rauhanprosessi ja useat kehitysyhteistyöhankkeet. Vahvin vaikutin diplomaattiseen läsnäoloon on kuitenkin edelleen taloudellinen. Indonesia on lupaava markkina-alue. Kasvava talous ja maailman neljänneksi suurin väestö tarjoavat huomattavaa potentiaalia useilla sektoreilla. Indonesian vaativassa toimintaympäristössä poliittisen tason kansakäymisellä on yhä roolinsa suomalaisen elinkeinoelämän tukijana ja kauppasuhteiden luoja. Suomalaisviranomaisten, liike-elämän edustajien ja poliitikkojen on tarpeen henkilökohtaisesti jalkautua Indonesiaan. Julkisten toimijoiden yhteistyöllä, jota suurlähetystö Team Finlandin puitteissa koordinoi, voidaan pohjustaa tiiviimpien kaupallisten siteiden solmimista.

Indonesian vaurastuminen on monipuolistanut Suomen viennin koostumusta. Aikaisemmin pääasiassa puu- ja paperiteollisuuden investointituotteista koostuvan viennin painopiste on siirtynyt yhä enemmän energian, tietoliikenteen ja logistiikan aloille. Osa viennistä tapahtuu logistisista syistä Malesian ja Singaporen kautta, mikä vääristää tilastoituja kauppalukuja.

Tärkeä, mutta ei suinkaan ainoa osa Suomen taloudellista läsnäoloa Indonesiasa ovat investoinnit metsäsektorille. Suomalaiset kestävyteen ja tehokkuuteen perustuvat ratkaisut tarjoavat Indonesialle työkaluja sen oman talouden monipuolistamiseksi ja tuotannon lisäarvon nostamiseksi. Tämä tarjoaa suomalaisille yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti energian, jätteidenkäsittelyn, tietoliikenteen, logistiikan ja koulutuksen aloilla. Suomalaiset yliopistot ovat valmiita viemään metsäalan osaamista Indonesiaan. Suomalaiset toimijat ovat olleet aktiivisia myös EU:n puiteohjelmissa metsäsektorilla Indonesian kanssa.

Indonesian energiankulutus kasvaa nopeasti. Energian lähteenä käytetään pääasiassa fossiilisia polttoaineita. Uusiutuvien energiamuotojen suosio on kuitenkin kasvussa ja niiden osuus oli 11 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta vuonna 2012. Valtaosa on vesivoimaa, mutta erityisesti maalämmön ja biomassan käyttöönotto luo merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Indonesian kansallinen tavoite uusiutuvan energian käyttöasteelle on 23 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta vuoteen 2025 mennessä. Suomen ja Indonesian välinen energia-alan yhteistyö on 2010-luvulla laajentunut nimenomaan uusiutuvan energian alueelle. Indonesian lisääntyvä kulutus merkitsee myös jät-

teiden määrän kasvamista. Yksin Jakarta synnyttää yhdyskuntajätettä päivässä 6 000 tonnia, josta ainoastaan murto-osa muutetaan energiaksi.

Indonesiassa oli 290 miljoonaa rekisteröityä matka- ja älypuhelinta, 70 miljoonaa internetin ja 64 miljoonaa Facebookin käyttäjää vuonna 2014, mikä osoittaa maan olevan jo informaatioteknologian ja sosiaalisen median suurvalta. Nopeiden tietoverkkojen kehittämiseksi on merkittävät markkinat. Korkean käyttö- ja verkottumisasteen ansiosta Indonesia on myös altis kyberhyökkäyksille. Kyberturvallisuuden merkitys ymmärretään ja valmiusjärjestelmiä pyritään kehittämään. Suomalaiselle tietoturvaosaamiselle onkin kysyntää Indonesian julkisella ja yksityisellä sektorilla.

Saarivaltiona Indonesian liikenne- ja tietoverkkojen kehittämiseen kohdistuu merkittäviä haasteita maan nopean kehittymisen myötä. Valtaosa Indonesian koti- ja ulkomaan rahtiliikenteestä kulkee meriteitse, mutta satamien kapasiteetti ja toimintakyky on riittämätön. Alusten keskimääräinen ns. kääntöaika Jakartassa on 6,8 vuorokautta, kun vastaava luku on 1,2 Singaporessa. Indonesian lentomatkustajien matkustajamäärän (76 miljoonaa vuonna 2013) 10 prosentin vuotuinen kasvuennuste luo merkittävää painetta lentokenttien kapasiteetin kasvattamiseksi. Jakartan lentokenttä on suunniteltu 22 miljoonalle matkustajalle, mutta vuonna 2013 matkustajia oli yli 60 miljoonaa. Keskiluokan kasvu näkyy myös moottoriajoneuvojen määrän kasvussa: vuonna 2013 Indonesiassa myytiin 1,3 miljoonaa uutta autoa ja 7,7 miljoonaa moottoripyörää. Teitä valmistuu vain murto-osa tarpeesta ja liikenneturvakesuunnitelmissa ovat valtavat. Niin ovat myös liikenteen, yhdyskuntasuunnittelun ja infrastruktuurin rakentamisen luomat liiketoimintamahdollisuudet.

Eräs suurimmista Indonesian haasteista on koulutusjärjestelmä. OECD:n viimeisimmässä PISA-mittauksessa vuonna 2012 Indonesian koululaitos oli 65 vertailumaasta toiseksi viimeinen. Koulutuksen kehittämiseen ollaan kuitenkin valmiita panostamaan ja koulutussektori muodostaa noin viidenneksen Indonesian valtion budjetista. Indonesiassa tunnetaan suurta kiinnostusta yhteistyöhön suomalaisen opetussektorin kanssa, ja maa olisi merkittävä markkina-alue suomalaiselle koulutusviennille. Toisaalta suomalaiset opiskelijat näyttävät toteutuneen opiskelijavaihdon perusteella olevan kiinnostuneempia Indonesiasta kuin päinvastoin. Koulutukseen liittyvän yhteistyön ohella Indonesiassa tunnetaan vahvaa kiinnostusta myös innovaatorakenteiden kehittämi-

seen, ja siihen haetaan mallia Suomesta. Indonesian suuri ja keskiluokkaistuva väestö luo mahdollisuuden myös suomalaisille terveydenhuoltoalan toimijoille.

Näiden talouden ja yhteiskunnan yleiseen kehittämiseen liittyvien alojen ohella Indonesia on kiinnostunut oppimaan lisää Suomen kriisinhallinnan koulutusmalleista.

Indonesia ei kuulu Suomen pitkäaikaisiin kehitysyhteistyökumppaneihin ja suurin osa sille osoitetusta tuesta on kanavoitu kansainvälisten toimijoiden kautta. Vuonna 2011 Suomi kuitenkin käynnisti Indonesiassa kahdenvälisen yhteistyöohjelman, Ympäristö- ja energiakumppanuusohjelman, EEP:n, kehittämään energiantuotantoa uusiutuvista energianlähteistä, erityisesti biomassasta. Ohjelman puitteissa on rahoitettu 20 erillistä hanketta kahdessa Indonesian maakunnassa, Riaussa ja Keski-Kalimantanilla.

Suomen prioriteetteja Indonesian suhteen

- Ulkopoliittisen vuoropuhelun tiivistäminen Indonesian kanssa kaikilla tasoilla.
- Markkinoillepääsymahdollisuuksien parantaminen ja monipuolistaminen, sekä kaupanesteiden purkaminen. Vapaakauppajärjestelyiden luomisen tukeminen EU:n ja Indonesian välillä.
- Yhteistyön lisääminen tietoliikennealalla ja logistiikassa.
- Suomalaisen energiateknologian, erityisesti uusiutuvaa energiaa hyödyntävän teknologian, käytön lisääminen Indonesiassa.
- Suomalaisen jätteidenkäsittelyteknologian käytön lisääminen Indonesian suurkaupunkien jäteongelmien ratkaisuna.
- Suomalaisen tietoturvateknologian käytön lisääminen Indonesiassa.

- Indonesian satamien kapasiteetin parantaminen suomalaista know-how'ta käyttämällä.
- Koulutusviennin lisääminen.
- Kriisinhallintayhteistyön tiivistäminen Indonesian kanssa.

Itä-Timor

Väkiluku	1 172 000
Pinta-ala (km ²)	15 000
BKT (Mrd USD)	6,1
BKT per capita (USD)	5 200
BKT:n kasvu (%)	8,1
Suomen vienti (MEUR)	0,03
Suomen tuonti (MEUR)	0,06

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Itä-Timorin valtio ("Timor Leste") kattaa Timorin saaren itäosan. Maa itsenäistyi vuonna 2002, kun Indonesia luopui alueesta. Indonesian 1975 alkanutta miehitystä leimasi sisällissota ja väkivaltaisuudet, joissa arvioidaan kuolleen 100 000–250 000 ihmistä. Itsenäistymisen jälkeen ja etenkin 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulta alkaen tilanne maassa on suurelta osin rauhoittunut.

Itä-Timor on tasavalta, jossa toimeenpanovalta on hallituksella ja sitä johtavalla pääministerillä. Parlamenttivaalit järjestetään viiden vuoden välein. Perustuslakiin on otettu mallia entisestä siirtomaaisännästä Portugalista.

Itä-Timorin kokonaistuotannosta maatalous on alle kolme prosenttia, teollisuus puolestaan 81 % ja palvelut alle 16 %. Työvoimasta oli kuitenkin maataloudessa 64 %, teollisuudessa vain 10 % ja palveluissa 26 %. Talous kuten koko yhteiskunta kärsii edelleen itsenäisyyttä edeltäneen ajanjakson jälkivaikutuksista, ja

kehityksen haasteet ovat mittavia. Yli kolmannes väestöstä elää alle 1,25 dollarilla päivässä ja puolet on lukutaidottomia. Kotimainen tuotanto on riippuvainen perushyödykkeistä kuten kahvista, marmorista, öljystä ja santelipuusta. Teollisuus tuottaa saippuaa, käsiteollisuuden tuotteita ja kudottuja vaatteita. Teollisuuden korkean kansantuote-osuuden selittää offshore-öljy ja -kaasu, joka viedään Australiaan. Yksityinen sektori on toistaiseksi kehittymätön ja talous riippuvainen julkisesta taloudesta ja ulkomaisesta tuesta.

Itä-Timor on YK:n ja lukuisten muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisten järjestöjen jäsen. Se on hakenut jäsenyyttä Aseanissa Indonesian tukemana.

EU:n ja Itä-Timorin suhteiden perusta on vuonna 2006 tehty Cotonoun sopimus. EU ja sen jäsenmaat ovat antaneet Itä-Timorille kehitysapua kaikkiaan noin 700 miljoonaa euroa, mikä on noin puolet sen saamasta ulkomaanavusta. Pääpaino EU:n avussa on ollut maataloudessa, koulutuksessa, terveydenhuollossa sekä demokratian, kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien edistämisessä.

Suomi solmi diplomaattiset suhteet Itä-Timoriin heti sen itsenäistyttyä vuonna 2002. Suomen suurlähettiläs Jakartassa on akkreditoitu Itä-Timoriin. Suomi antoi 2000-luvun alkupuolella Itä-Timorille kehitysapua 2–3 miljoonaa euroa vuosittain pääasiassa Maailmanpankin kautta. Apu annetaan nykyisin niin sanotuista paikallisen yhteistyön määrärahoista, joita hallinnoi suurlähetystö Jakartassa.

Yhteistyömahdollisuuksia suomalaisille toimijoille Itä-Timorissa saattaisi olla esimerkiksi rakennusalalla ja maataloudessa.

Suomen prioriteetteja Itä-Timorin suhteen

- Poliittisen vuoropuhelun jatkaminen sopivalla tavalla.
- Kauppasuhteiden kehittäminen ja taloudellisen yhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen muun muassa rakennusalalla ja maataloudessa.

Kambodža

Väkiluku	15 206 000
Pinta-ala (km ²)	181 000
BKT (Mrd USD)	15,3
BKT per capita (USD)	1 000
BKT:n kasvu (%)	7,0
Suomen vienti (MEUR)	0,2
Suomen tuonti (MEUR)	24,6

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

1800-luvun puolivälissä Kambodža, joka oli menettänyt asemiaan Siamin ja Vietnamin välissä, hakeutui Ranskan suojelukseen ja siitä tuli osa Ranskan Indokiinaa. Siirtomaakausi päättyi itsenäistymiseen vuonna 1953. Itsenäisyys ei kuitenkaan aluksi johtanut rauhallisiin oloihin, ja Kambodža joutui Vietnamin sodan laajetessa sen taistelutantereeksi. Vuonna 1975 vallan maassa ottivat punakhmerit, joiden valtakaudella Kambodža koki väestönsä kokoon suhteutettuna todennäköisesti suurimman ja brutaaleimman kansanmurhan modernilla aikakaudella: arvioiden mukaan noin 1,7 miljoonaa ihmistä, neljännes maan silloisesta väestöstä, surmattiin, kidutettiin ja näännytettiin kuoliaiksi. Punakhmerien hirmuvalta päättyi 1979 Vietnamin vallattua maan, mutta vasta vuonna 1991 tehtiin rauhansopimus, joka mahdollisti olojen palautumisen normaaleiksi. Kärsitty tuho, niin inhimillinen kuin materiaalinenkin varjosti pitkään Kambodžan kehitystä, mutta tähän mennessä maan kehitys on päässyt jo monessa suhteessa hyvään vauhtiin.

YK:n ja Kambodžan yhdessä perustamassa erityistuomioistuimessa on asetettu syytteen entisiä punakhmerhallitsijoita. Suomi tukee tuomioistuinta rahallisesti, sillä tuomioistuimen työ on ensiarvoisen tärkeää Kambodžan menneisyydenhallinnan ja kansallisen sovinnon edistämisen kannalta.

Kambodža on monarkia, mutta poliittinen valta on hallituksella ja sitä johtavalla pääministerillä; virkaa pitää jo vuodesta 1985 alkaen hallussaan Hun Sen. Parlamentin alahuone valitaan vaaleilla viideksi vuodeksi kerrallaan; ylähuoneen jäsenet nimitetään. Oppositio on vahvistunut ja nousi merkittäväksi tekijäksi

vuoden 2013 vaaleissa, mutta vaalilainsäädännön uudistaminen olisi tarpeen vaaliprosessin oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi. Tiedotusvälineiden toiminta ei vastaa eurooppalaista käytäntöä, mutta sosiaalisesta mediasta on tullut keskeinen viestinnän väline etenkin nuoremman väestöosan parissa, ja se luo osaltaan pohjaa kehittyneen demokratian edellyttämälle vapaammalle tiedonvälitykselle.

Vaikka Kambodža kuuluu vähiten kehittyneisiin maihin, sen talous kasvaa huomattavaa jopa 7 % vuosivauhtia. Kokonaistuotanto jakaantuu maatalouteen, 35 %, teollisuuteen, 25 % ja palveluelinkeinoin, 40 %. Maatalouden työvoimaosuus on kuitenkin 56 %. Maanviljelys, kalastus ja metsätalous ovat tärkeitä elinkeinoja. Palveluista matkailu on nopeimmin kasvava sektori. Matkailun ohella tärkeitä tuotannonaloja ovat vaatteet, rakennustoiminta, riisintuotanto ja kalastus. Niin ikään huomattavia toimialoja ovat puuteollisuus, kumi, sementti, jalokivien louhinta ja tekstiilit. Vaateteollisuus hallitsee vientiä. Öljy- ja kaasusiintymiä on löydetty Kambodžan rannikon tuntumasta.

Kambodžan väestö on nuorta, yli puolet alle 21-vuotiaita. Kambodžan kehittämisen haasteet ovat edelleen suuria. Noin neljän miljoonan ihmisen arvioidaan elävän alle 1,25 dollarilla päivässä, ja lasten aliravitsemus on laajaa. Määrätietoisia korjaustoimenpiteitä vaativat etnisten vähemmistöjen jääminen syrjään sosiaalisesta ja taloudellisesta kehityksestä, samoin kuin vanhemman ja maaseudulla asuvan väestön alhainen koulutustaso. Nämä ongelmat juontavat juurensa punakhmerien valtakaudelle, jolloin kouluja suljettiin ja opettajia ja koulutettua väestöä surmattiin. Korruptiota pidetään yhtenä Kambodžan tulevan kehityksen suurimmista jarruista. Ihmisoikeusongelmista esille nousevat maankäyttöön ja pakkolunastuksiin liittyvät ongelmat. Maailmanpankki on jäädyttänyt uudet lainat Kambodžalle paikallisväestön pakkosiirtojen vuoksi.

Kambodža on YK:n ja useimpien muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisten järjestöjen jäsen. WTO:hon se liittyi vuonna 2004. Kiinalla oli keskeinen osuus Kambodžan tapahtumissa Vietnamin sodan ja sitä seuranneena aikana, mukaan lukien punakhmerien valtakaudella. Myös nykyään Kiina on Kambodžalle tärkeä kumppanimaa. Kambodža saa Kiinalta taloudellista apua ja maahan suuntautuu merkittäviä kiinalaisia sijoituksia ja turismia. Kambodža puolestaan tukee Kiinaa monissa poliittisissa kysymyksissä kansainvälisillä areenoilla. Kambodžan suhteet Yhdysvaltoihin ovat jonkin verran lämmenneet,

vaikka Yhdysvallat on esittänyt kritiikkiä nykyhallintoa kohtaan. Kambodža pyrkii myös vahvistamaan suhteitaan naapurimaihin ja ratkaisemaan rajakysymykset rauhanomaisin keinoin. Asean on Kambodžalle tärkeä viitekehys kahdenkeskisten ja monenkeskisten suhteiden luomisessa muiden Kaakkois-Aasian maiden kanssa. Suhteet Thaimaahan ovat edelleen ongelmalliset, ml. Preah Vihearin tempPELLIALUEEN rajakiista, joka on ajoittain yltyntynyt aseelliseksi yhteenotoiksi. Välejä Laosiin on rasittanut Mekongjoen vesivoimarakentaminen.

EU:n ja Kambodžan välinen yhteistyösopimus (*Framework Agreement*) tuli voimaan vuonna 1999. Vuonna 2000 Kambodža liittyi myös EU:n ja Aseanin väliseen yhteistyösopimukseen. EU on noussut Yhdysvaltain edelle suurimmaksi vientialueeksi. Myös Thaimaa on merkittävä vientimaa Kambodžalle. Kambodža on vuodesta 2001 lähtien ollut EU:n kaikki paitsi aseet – aloitteen (Everything but Arms, EBA) piirissä, joka mahdollistaa kambodžalaisten tuotteiden pääsyn EU:n markkinoille tulli- ja kiintiövapaasti. EU-parlamentti on vuonna 2014 esittänyt EBA-kauppamyönnytysten uudelleenarvioimista niiden tuotteiden osalta joista ihmisoikeusloukkauksia todetaan. EU kokonaisuudessaan mukaan lukien jäsenmaat on Kambodžan suurin kehitysavunantaja.

Suomella ja Kambodžalla on ollut diplomaattiset suhteet vuodesta 1976. Suomen Bangkokissa oleva suurlähettiläs on akkreditoitu Kambodžaan. Suomi on tukenut Kambodžaa kahdenvälisen, alueellisten ja monenkeskisten hankkeiden kautta erityisesti maankäytön ja maaseudun kehittämisessä. Kahdenvälinen yhteistyö päättyi vuonna 2014, mutta Kambodža on mukana Suomen tukemissa alueellisissa ohjelmissa. Suomalaisilla kansalaisjärjestöillä on Kambodžassa hankkeita, joita valtio tukee kehitysyhteistyövaroista. Suomalaiset yliopistot, mm. Aalto-yliopisto ja Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskus, ovat tehneet pitkäkestoista tutkimusyhteistyötä Kambodžan yliopistojen ja ministeriöiden kanssa sekä paikallisella että alueellisella tasolla. Maankäyttöön liittyviä ongelmia seurataan, ja siihen sisältyvät maineriskit on suomalaisyritystenkin tarpeen ottaa huomioon investoinneissaan ja muussa kaupallisessa toiminnassaan.

Suomalaiset yritykset eivät ole vielä täysin noteeranneet Kambodžan nopean talouskasvun tarjoamia liiketoimintamahdollisuuksia, joita erityisesti Aseanin talousyhteisö voi asteittain toteutuessaan lisätä. Lupaavia yhteistyösektoreita

voisivat olla erityisesti puhtaat teknologiat, uusiutuva energia ja energiatehokkuus sekä jätteiden käsittely.

Suomen prioriteetteja Kambodžan suhteen

- Poliittisen vuoropuhelun jatkaminen sekä poliittisella että virkamiestasolla.
- Kambodžan kannustaminen vakiinnuttamaan demokraattisia toimintamuu-
toja, parantamaan ihmisoikeuksia ja ratkaisemaan maanhallintakysymykset
sekä saattamaan riittävällä tavalla loppuun menneisyydenhallintaan ja kansalliseen eheytymiseen liittyvät yhteiskunnalliset ja oikeudelliset prosessit.
- Taloudellisten suhteiden kehittäminen, markkinoillepääsymahdollisuuksien tukeminen ja kaupanesteiden purkaminen.
- Yhteistyön edellytysten luominen puhtaissa teknologioissa, etenkin vesi- ja ympäristötekniikassa. Yhteistyön edellytysten luominen jätteiden käsittelyssä.
- Yhteistyön edellytysten luominen uusiuvissa energioissa ja energiatehokkuudessa.

Laos

Väkiluku	6 804 000
Pinta-ala (km ²)	237 000
BKT (Mrd USD)	11,1
BKT per capita (USD)	1 650
BKT:n kasvu (%)	8,3
Suomen vienti (MEUR)	4,5
Suomen tuonti (MEUR)	0,5

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Laos sijaitsee Indokiinan niemimaalla Thaimaan ja Vietnamin välissä. Laosin valtiolliset vaiheet sisälsivät vuosisatojen mittaan nousuja ja laskuja aina 1800-luvulle, jolloin kolmeen osaan jakaantunut maa päätyi Ranskan siirtomaaksi. Itsenäiseksi Laos julistautui heti toisen maailmansodan jälkeen, ja saavutti sen vuonna 1953. Kuningaskunnaksi palannut Laos joutui Vietnamin sodan jalkoihin ja maata repi sisällissota, jonka voittaja, kommunistinen Pathet Lao -liike on hallinnut maata vuodesta 1975.

Laos on yksi maailman viidestä jäljellä olevasta kommunistisesta yksipuoluevaltiosta. Siellä otettiin aikanaan käyttöön neuvostotyylinen suunnitelmatalous, mutta jo 1980-luvun puolivälissä alettiin uudestaan käyttää markkinatalouden mekanismeja, mukaan lukien yksityisen sektorin toiminta. Vuonna 1991 hyväksytty uusi perustuslaki virallisti markkinatalouden perustamisen, takasi omistusoikeuden ja suojeli ulkomaisia ja kotimaisia investointeja. Korruptio on yhä ongelma.

Laosissa on runsaasti luonnonvaroja, sekä metalleja, jalokiviä, fossiilisia energiavaroja että varsinkin vesivoimaa. Mekong-joen suurimmat olemassa olevat ja suunnitellut vesivoimalaitokset ovat Laosissa ja niiden tuottaman sähkön myynti on merkittävä osa sen vientituloista. Kaupallisen maatalouden osuus on pieni, mutta riisinviljely on merkittävää. Laosin talouskasvu on ollut nopeaa 2000-luvulla, ja köyhyysrajan alapuolella elävien määrä on supistunut merkittävästi. Laos on asettanut varsin kunnianhimoiseksi tavoitteekseen päästä vuoteen 2020 mennessä eroon vähiten kehittyneen maan statuksesta.

Laos on kuitenkin yksi vähiten kehittyneistä maista. Maatalouden osuus kokonaistuotannosta on noin neljännes, teollisuuden noin kolmannes ja palveluiden vajaat 40 %. Viljelykelpoista maata on vain viisi prosenttia pinta-alasta, mutta maatalous työllistää melkein kolme neljäsosaa työvoimasta. Teollisuuden osuus on vain kuusi prosenttia ja palveluiden viidenneksen. Kaivostoiminta (kupari, tina, kulta, kipsi), puu, sähkövoima, jalostetut maataloustuotteet, kumi, rakennustoiminta, vaatteet, sementti ja matkailu ovat tärkeimpiä toimialoja. Suuri osa maaseutuväestöstä elää luontaistaloudessa ja nykyaikainen infrastruktuuri on vähäistä varsinkin kaupunkialueiden ulkopuolella.

Laosin talous ja sen kehitys nojaavat vahvasti ulkomaisiin investointeihin (vesivoima ja kaivosteollisuus), kehitysapuun ja helpotetuihin ehdoin myönnettyihin

lainoihin. Ulkomainen rahoitus muodostaa noin 10 % BKT:stä ja yli 80 % valtion budjetista.

Laosin kehityksen suurimmat haasteet ovat luonnonvarojen kestävä käyttö ja kasvavat tuloerot. Myöskään perusoikeudet ja -vapaudet eivät ole kansainvälisten normien edellyttämällä tasolla ja kansalaisyhteiskunnan toimintaa rajoitetaan, myös voimatoimin. Laosia on toistuvasti kritisoitu ihmisoikeusrikkomuksista, ja varsinkin Yhdysvaltain puolella aikoinaan taistelleiden hmong-heimoon kuuluvien, vasten tahtoaan takaisin palautettujen pakolaisten kohtelu on aiheuttanut huolta. Maakysymykset ja maan pakkolunastukset ovat vakava ongelma.

Laos on YK:n ja useimpien muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisen järjestöjen jäsen. Se isännöi ASEM-huippukokouksen vuonna 2012 ja liittyi WTO:hon vuonna 2013. Ulkopoliitikassaan se korostaa ystävällisiä suhteita kaikkiin maihin. Vietnamin vaikutusvalta Laosin kansainvälisissä suhteissa on ollut merkittävä ja vaikuttanut muun muassa sen suhteisiin Kiinaan, kun Kiina ja Vietnam olivat välirikossa 1970-luvun lopulla. Nykyisin Kiina on kuitenkin merkittävä investoija myös Laosissa. Thaimaa on eräs suurimmista investoijista Laosissa ja myös merkittävä kehitysavun antaja. Laosin talouselämän toistaiseksi heikko kilpailukyky suhteessa naapurimaihin Thaimaahan ja Vietnamiin on haaste sen osallistumiselle Aseanin talousyhteisöön.

EU:n ja Laosin välisessä yhteistyössä keskeisellä sijalla on köyhyyden vähentäminen, mikä perustuu vuonna 1997 allekirjoitettuun yhteistyösopimukseen (*Trade and Cooperation Agreement between the European Union and Lao PDR*). EU jäsenmaineen on Laosin keskeisimpiä kehitysavun ja humanitaarisen avun antajia sekä kauppakumppaneita. Laos on ollut vuodesta 2000 saakka EU:n kaikki paitsi aseet -aloitteen piirissä.

Suomella ja Laosilla on diplomaattiset suhteet vuodesta 1975. Suomen suurlähettiläs Bangkokissa on akkreditoitu Laosiin, minkä lisäksi Suomella on kunnia-konsuli Vientianessa. Kahdenväliset suhteet perustuvat edelleen pitkälti kehitysyhteistyöhön. Taloussuhteet ovat vähäiset. Infrastruktuuri ja energiasektori (uusiutuva energia ja energiatehokkuus), varsinkin kestävä vesivoiman kehittäminen, puhtaat teknologiat ja ekoturismi voisivat olla lupaavia taloudellisen yhteistyön kohteita tulevaisuudessa.

Suomen kehitysyhteistyöpanostukset Laosissa toteutuvat pääasiassa Mekongin alueen tukemisen puitteissa, missä Laos on ollut merkittävin kohde, noin 26 miljoonaa euroa vuosina 2009–14. Kahdenvälinen apu keskittyy kestäväan metsätalouteen, ympäristöhallinnon tukeen ja kartoitukseen. Käynnissä olevat kahdenväliset hankkeet jatkuvat vuoteen 2018 asti.

Suomen prioriteetteja Laosin suhteen

- Poliittisen vuoropuhelun jatkaminen sekä poliittisella että virkamiestasolla.
- Laosin rohkaiseminen tarvittaviin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin uudistuksiin ml. ihmisoikeuksien ja hyvän hallinnon ja oikeusvaltion vahvistamiseen.
- Kauppasuhteiden kehittäminen ja vakiinnuttaminen; markkinoillepääsymahdollisuuksien tukeminen ja kaupanesteiden purkaminen.
- Yhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen infrastruktuurin alalla.
- Yhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen energiasektorilla (erityisesti uusiutuva energia ja energiatehokkuus). Yhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen puhtaissa teknologioissa.

Malesia

Väkiluku	30 090 000
Pinta-ala (km ²)	331 000
BKT (Mrd USD)	312,4
BKT per capita (USD)	10 510
BKT:n kasvu (%)	4,7
Suomen vienti (MEUR)	244,1
Suomen tuonti (MEUR)	180,3

Luvut vuodelta 2013. Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Malesian alue jakaantuu Malakan niemimaan eteläosaan (eteläkärjessä sijaitsevaa Singaporea lukuun ottamatta) ja Borneon saaren pohjoisosaan. Kiinalaisten ja intialaisten kauppiaiden asettuminen näille seuduille ajanlaskun alkuaikoina ja sittemmin vielä voimakkaammin siirtomaa-aikana leimaa niin Malesian väestön etnistä taustaa kuin uskontojakin, mutta viimeainitun osalta hallitsevaksi tuli vähitellen islam. Itsenäisyyden Malesia saavutti vuonna 1957, mutta ei vielä siinä vaiheessa Malesian nimellä. Borneon pohjoisosa, Sarawak ja Sabah, ja tuolloin Singaporekin, tulivat valtakunnan osaksi vuonna 1963. Nykyisen muotonsa Malesia sai, kun Singapore erosi siitä vuonna 1965.

Malesia on liittovaltiomuotoinen vaalimonarkia, jossa yhdeksän sulttaanikunnan perinnölliset hallitsijat valitsevat keskuudestaan yhden kuninkaaksi viiden vuoden ajaksi; neljä muuta Malesiaan kuuluvaa osavaltiota ei osallistu kuninkaanvaaliin. Poliittinen järjestelmä on järjestetty liittovaltiomuotoisesti länsimaisen, eritoten brittiläisen parlamentaarisen mallin mukaisesti.

Kaakkois-Aasian maista Malesia on toiseksi vaurain. Maatalouden osuus kokonaistuotannosta on noin 11 %, teollisuuden 41 % ja palvelujen 48 %. Tärkeimpiä tuotannonaloja ovat Malakan niemimaan puolella kumin ja palmuöljyn jalostus ja valmistus, öljy ja kaasu, kevyt teollisuus, lääkkeet, lääketieteellinen teknologia, elektroniikka ja puolijohteet ja puuteollisuus; Borneon saarella Sabahissa tärkeitä tuotannonaloja ovat puu, öljy ja kaasu, Sarawakissa lisäksi jalostetut maataloustuotteet.

Malesian talous on monipuolistunut viime vuosikymmeninä. Energiasektori on erittäin keskeinen osa taloutta ja myös valtion budjetin kannalta: miltei kolmannes tuloista on peräisin sieltä. Fossiilisten polttoaineiden ohella Malesia on johtavia maita palmuöljyn tuottajana. Indonesian tapaan metsäkato on myös ongelma. Malesian öljy- ja kaasutulot takaavat tulevaisuudessa sen, että tämän sektorin investointeihin ja logistiikkaan panostetaan jatkuvasti.

Valtion vaikutusvalta talouselämässä on huomattavan suuri, mutta sitä on johdettu liberaalimpaan suuntaan ja niinpä Malesia sijoittuukin nykyisin liiketoimintaympäristövertailuissa, mukaan lukien investointikohteena, varsin korkealle ja useimpien pohjoismaiden edelle. Vakaan liiketoimintaympäristönsä ansioista Malesia muodostaa Singaporen ohella myös luontevan tukikohdan yrityksille, jotka pyrkivät suuntautumaan Malesian kotimarkkinoiden ja

Aseanin markkinoiden lisäksi muille alueen markkinoille. Malesia on myös johdavia maita niin sanotun islamilaisen pankkitoiminnan alalla. Talouskasvu on ollut viime vuodet varsin nopeaa, viiden prosentin tuntumassa, ja sen ennustetaan jatkuvan samalla tasolla.

Etnisillä kysymyksillä on merkittävä rooli sisäpolitiikassa, jossa malaiji- ja alkuiperäisväestöä suositaan niin sanotun bumiputra-politiikan puitteissa muun muassa työllistämisessä, koulutuksessa, liike-elämässä ja asuntopolitiikassa. Hallitusvalta on ollut koko itsenäisyyden ajan samalla puoluekoalitiolla, Barisan Nasionalilla, jonka pääpuolue on UMNO (*United Malays National Organization*). Vaalipiirijako suosii vaaleissa hallitusta ja hallituksella on vahva ote tiedotusvälineisiin. Oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kannalta huolenaiheena on tapa, jolla hallitus käyttää rikoslakia poliittisen opposition edustajia vastaan. UMNO:n ja yhtä osavaltiota hallitsevan islamistisen oppositiopuolueen (PAS) agendalla on islamin vaikutuksen (kuten sharia) vahvistaminen yhteiskuntaelämässä.

Malesian yhteiskunta on kuitenkin varsin vakaa. Kolme etnistä pääryhmää, malaijit, kiinalaiset ja intialaiset, tulevat toimeen keskenään. Markkinatalous on toiminut keskeytyksettä, eikä sitä kyseenalaista mikään poliittinen taho. Ulkomaankaupan peruskäytännöt ovat liberaaleja.

Malesia on YK:n ja useimpien muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisten järjestöjen jäsen. Keskeisiä sen ulkopoliitiikassa ovat OIC, sitoutumattomien maiden liike ja erityisesti Asean-yhteistyö. Samalla Malesia kuitenkin pyrkii ylläpitämään hyviä suhteita suurvaltoihin. Virallisesti Malesia harjoittaa puolueettomuutta eikä ole sotilaallisesti liittoutunut minkään maan kanssa. Se on käynnistänyt maltillisten maailmanliikkeen, *Global Movement of the Moderates* ja on maltillisena muslimimaana aktiivinen uskontojen välisessä dialogissa. Puolustussektorin yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on tiivistä. Israelia Malesia ei ole tunnustanut ja se tukee voimakkaasti Palestiinaa. Malesia on aktiivinen rauhanturvamaa ja myös kiinnostunut rauhanvälitystoiminnasta. Malesia on mukana Yhdysvaltain johdolla käytävissä TPP-vapaakauppaneuvotteluissa. Malesian suhteet naapurimaihin Kaakkois-Aasiassa ovat pääosin ongelmattomat; tosin Filippiinien kanssa on avoinna kysymys Sabahin asemasta ja Singaporen kanssa aluevesistä, mutta yhteisiä intressejä, muun muassa merenkulun turvaaminen Malakan salmessa, on runsaasti. Monien alueen maiden tavoin

myös Malesian aluevaatimukset Etelä-Kiinan merellä ovat päällekkäisiä Kiinan vastaavien kanssa.

EU:n ja Malesian suhteet ovat pääosin ongelmattomat. Neuvottelut kumppanuussopimuksesta (*Partnership and Cooperation Agreement*) ja vapaakauppasopimuksesta aloitettiin vuonna 2010. Myös Suomen ja Malesian kahdenväliset suhteet ovat hyvät ja ongelmattomat. Diplomaattiset suhteet solmittiin vuonna 1972. Suurlähetystö Kuala Lumpurissa avattiin vuonna 1981 ja vuodesta 1988 Suomella on ollut Malesiassa suurlähettiläs.

Malesia on Suomen ja suomalaisyritysten pitkäaikainen, hyvin tunnettu yhteistyökumppani, jonne suomalaisia yrityksiä on sijoittunut jo kauan. Suomen tärkeimmät vientituotteet Malesiaan ovat koneet ja laitteet, paperi ja kemialliset aineet. Tuonti koostuu pääasiallisesti elektronisista koneista ja laitteista sekä palmuöljystä ja kumista. Suomalaisyrityksiä toimii Malesiassa noin 50. Yhteistyötä on myös koulutusallalla.

Suomen keskeisin tavoite Malesian suhteen ja yhteistyössä sen kanssa on edistää keskinäistä kauppaa ja turvata suomalaisille Malesiaan etabloituneille yrityksille tasapuoliset toimintamahdollisuudet. Tämä tapahtuu sekä EU:n puitteissa että kahdenvälisesti Team Finland -yhteistyön kautta. Vapaakauppasopimuksen aikaansaaminen EU:n ja Malesian välille parantaisi suomalaisten tuotteiden markkinoillepääsyä ja lisäisi kiinnostusta Malesian markkinoihin. Korkean tason vierailuvaihdon lisääminen Suomen ja Malesian välillä on avuksi myös taloussuhteiden edistämisessä. Turvallisuuspolitiikassa Suomi ja Malesia jakavat kiinnostuksen mm. rauhanvälitystoimintaan, joka sopii Malesian profiiliin maltillisten maiden liikkeen käynnistäneenä muslimimaana.

Finpron vetäydyttyä on Kuala Lumpurissa sijaitseva suurlähetystö jäänyt ainoaksi valtiolliseksi Team Finland -toimijaksi Malesiassa, mikä pakottaa sopeuttamaan toiminnan entistä rajallisempiin resursseihin. Malesiassa toimivia paikallisia yhteistyökumppaneita ovat MFBC (*Malaysia-Finland Business Council*) sekä EUMCCI (*EU-Malaysia Chamber of Commerce and Industry*). Erityisen kiinnostavia aloja ovat tietotekniikka ja tietoliikenneteknologia, energia (erityisesti uusiutuva energia ja energialogistiikka) ja puhtaat teknologiat, tietoturva sekä koulutusvienti. Suomalaisilla korkeakouluilla ja tutkimuslaitoksilla on toimivaa

koulutus- ja tutkimusyhteistyötä Malesian kanssa useilla eri aloilla. Malesia on myös kiinnostava vaihto-opiskelukohde.

Suomen prioriteetteja Malesian suhteen

- Ulkopoliittisen vuoropuhelun lisääminen sekä poliittisella että virkamies-tasolla.
- Monissa kysymyksissä samanmielisen Malesian rohkaiseminen ratkaise-maan ihmisoikeuksiin liittyviä ongelmia sekä toimimaan uskontojen välisen dialogin vahvistamiseksi. Osallistuminen EU:n toimiin hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien edistämiseksi.
- Markkinoillepääsymahdollisuuksien tukeminen ja kaupanesteiden purka-minen. Suomalaisyriyten Malesiaan sijoittumisen helpottaminen ja niiden tukeminen tarpeen mukaan tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi.
- Yhteistyön lisääminen tietotekniikassa ja tietoliikenneteknologiassa ja tie-toturva-alalla.
- Yhteistyön lisääminen energia-alalla, erityisesti uusiutuvassa energiassa ja energialogistiikassa.
- Yhteistyön lisääminen puhtaissa teknologioissa.
- Koulutusviennin edistäminen.

Myanmar

Väkiluku	51 400 000
Pinta-ala (km ²)	677 000
BKT (Mrd USD)	59,4
BKT per capita (USD)	1 150
BKT:n kasvu (%)	6,8
Suomen vienti (MEUR)	2,1
Suomen tuonti (MEUR)	0,6

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Myanmar tunnetaan myös aikaisemmalla nimellään Burma. Sen hallinnollinen pääkaupunki on sisämaassa sijaitseva Nay Puy Taw, mutta samalla Yangoon on merkittävä yhteiskunnallinen ja talouden keskus. Burman alueella hallinneet valtiomuodostelmat pystyivät vastustamaan niin eurooppalaisten siirtomaavaltujen kuin Kiinan, Siamin, Vietnamin ja khmerienkin valloitus suunnitelmia 1880-luvulle asti, jolloin Iso-Britannia valtasi sen. Itsenäisyyden Burma saavutti vuonna 1948.

Vuonna 1962 sotilaat ottivat vallan Burmassa. 1980-luvun lopulla puhjenneiden laajamittaisten levottomuuksien jälkeen maassa järjestettiin vuonna 1990 vapaat vaalit, jotka voitti demokratia-aktivisti Aung San Suu Kyin johtama NLD-puolue. Sotilashallitus ei hyväksynyt vaalien tulosta ja Aung San Suu Kyi, joka sai Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 1991, oli useaan otteeseen yhteensä 15 vuotta kotiarestissa. Vuonna 1989 sotilashallitus teki päätöksen vaihtaa maan nimeksi Myanmar, jota käytetään nykyisin maan virallisena nimenä.

Sotilashallitus järjesti vuonna 2008 uutta perustuslakia koskevan kansanäänestyksen, jota seurasivat parlamenttivaalit 2010. Molempia vaaleja arvosteltiin väärinkäytöksistä. Sotilashallitus käynnisti kuitenkin tämän jälkeen sarjan poliittisia ja taloudellisia uudistuksia, ja muun muassa vapautti Aung San Suu Kyin kotiarestista. Hän on sen jälkeen käynyt vuoropuhelua hallituksen kanssa ja voinut osallistua poliittiseen toimintaan.

Sotilashallinto lakkautettiin vuonna 2011. Uusi, presidentti Thein Seinin johtama hallitus käynnisti useita demokratiaa kohti vieviä merkittäviä uudistuksia ja toimenpiteitä ihmisoikeustilanteen parantamiseksi, käynnisti talouden uudistuksia sekä aloitti tulitaukoneuvottelut etnisten ryhmien kanssa. Sen seurauksena päättyi myös Myanmarin kansainvälinen eristäminen.

Uudistusprosessi Myanmarissa tulee viemään kauan ja sen tulokset näkyvät tavallisten ihmisten elämässä vasta vähitellen. Luettelo ratkaistavista ongelmista ja haasteista on pitkä: rauhanprosessin läpivieminen ja rauhansopimusten aikaansaaminen etnisen ryhmien kanssa, uskonnollisten kahakoiden ja ihmisoikeusrikkomusten estäminen, talouden kehittäminen, perustuslain uudistaminen ja vuoden 2015 presidentinvaalit.

Sotilaiden asema maan hallinnossa on edelleen vahva. Ministereiden enemmistö on presidentin tavoin entistä armeijan johtoa ja vuoden 2008 perustuslaki takaa neljäsosan parlamentin paikoista sotilaille. Nykyisen perustuslain mukaan Aung San Suu Kyi ei voi nousta presidentiksi, vaikka hänen puolueensa voittaisi vaalit.

Myanmarin vähemmistökansallisuuksiin kohdistuva syrjintä ja sorto ovat olleet syynä vuosikymmeniä jatkuneisiin kapinaliikkeisiin ja väkivaltaisiin levottomuuksiin. Aseistetut etniset ryhmät hallitsevat edelleen useita alueita, jonne keskushallinnon ote ei ulotu. Tätä asiaintilaa pyritään ratkaisemaan Myanmarin rauhanprosessin kautta. Rauhanprosessin, mukaan lukien siihen liittyvien tulitaukosopimusten, aikaansaaminen on tärkeä osa maan sisäistä vakauttamista ja demokraattisten uudistusten eteenpäin viemisen edellytyksistä. Yksi vaikeimmista ongelmista on Rakhinen osavaltiossa asuvan Rohinga-vähemmistön syvä ahdinko. Tilanteen ratkaiseminen vaatisi hallituksen määrätietoista toimintaa.

Myanmar kuuluu vähiten kehittyneisiin maihin. Kokonaistuotannosta 38 prosenttia muodostuu maataloudesta, 20 prosenttia teollisuudesta ja 42 prosenttia palveluista. Näiden työvoimaosuudet ovat vastaavasti 70, 7 ja 23 prosenttia. Tärkeitä tuotannonaloja ovat jalostetut maataloustuotteet, puu ja puutuotteet, kupari, tina, volframi, rauta, sementti, rakennusmateriaalit, lääkkeet, lannoitteet, öljy ja kaasu, vaatteet, jade ja jalokivet. Noin 90 prosenttia maailman rubiinituotannosta tulee Myanmarista. Öljyn ja maakaasun esiintymiä hyödynnetään kasvavassa määrin. Vuoden 2011 jälkeen tehdyt talousuudistukset ovat kiihdyt-

täneet talouskasvun 6–7 prosentin tasolle; tällaisena kasvuvauhdin ennakoidaan jatkuvan lähivuosina, mikäli ulkomaiset investoinnit pääsevät vauhtiin.

Köyhyys on edelleen laajalle levinnyttä ja fyysinen, taloudellinen ja hallinnollinen infrastruktuuri (kuten rautatiet, maantiet, pankkijärjestelmä, verojen keruu) on yhä hyvin puutteellista. Uudistuksia tarvitaan lähes kaikilla toimialoilla. Liiketoimintaympäristö on läpinäkymätön, korruptoitunut ja tehoton. Merkittävä laitton huumeisiin ja lääkkeisiin tarvittavan oopiumin tuotanto jatkuu. Arviolta jopa neljännes maailman heroiinista saa alkunsa Myanmarista. Laitonta taloutta esiintyy jalokivien ja puutavaran salakuljetuksen muodossa, ja myyntitulot ovat mahdollistaneet aseellisten konfliktien rahoittamisen.

Myanmar on YK:n ja useimpien muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisten järjestöjen jäsen. Burmalainen U Thant toimi YK:n pitkäaikaisena pääsihteerinä 1961–71. Kiina on edelleen keskeinen ulkomaisten investointien lähde erityisesti infrastruktuurin ja luonnonvarojen hyödyntämisen aloilla. Singapo-
resta on investoitu runsaasti Myanmariin, samoin muun muassa Thaimaasta ja Japanista. Suhteet Thaimaahan ovat myös yleensä ottaen hyvät, vaikka maiden välisen raja-alueen pakolais- ja muuttovirrat ovat huomattavat. Vuonna 2014 Myanmar toimi Aseanin puheenjohtajanaan.

EU rajoitti poliittista ja taloudellista kanssakäymistä Myanmariin ja sovelsi pakotteita vuoteen 2012 asti, jolloin ne Myanmarin uudistusten myötä poistettiin aseidenvientikieltoa lukuun ottamatta. Myanmar otettiin myös uudelleen EU:n kehitysmaille myöntämien tullietuuksien (ns. GSP-järjestelmän) piiriin. Vuonna 2013 EU:ssa hyväksyttiin puiteisto, ns. *Comprehensive Framework* Myanmarin demokratian, kehityksen ja kaupan edistämiseksi. EU ja Myanmar käynnistivät neuvottelut investointisuojausopimuksesta vuonna 2013.

Suomi solmi diplomaattisuhteet Myanmarin kanssa vuonna 1954. Vuodesta 1988 yhteistyö Myanmarin kanssa oli keskeytettynä, mutta vuoden 2011 jälkeen suhteet on uudestaan elvytetty. Suomen Bangkokissa oleva suurlähettiläs on akkreditoitu Myanmariin, mutta Yangoniin avattiin vuonna 2013 asiainhoitajan johtama diplomaattinen edustusto. Kehitysyhteistyö Myanmarin kanssa käynnistettiin uudelleen vuonna 2012 ja siihen käytetyt varat on tarkoitus nostaa 16 miljoonaan euroon vuoteen 2018 mennessä. Lisäksi annetaan velkahelpotuksia ja humanitaarista apua sekä tuetaan kansalaisjärjestötoimintaa. Suomi tukee

myös Myanmarin kansallista poliittista prosessia maan sisäisten ongelmien ratkaisemiseksi kestäväällä tavalla.

Suomen taloussuhteet Myanmarin kanssa ovat toistaiseksi hyvin vaatimattomat. Muutama suomalaisyritys on etabloitunut Myanmariin; usea on tunnustellut mahdollisuuksia ja toimii maassa Kaakkois-Aasian toimipisteidensä kautta. Viime vuosina Myanmariin on talouden avautumisen ja huomattavien uudistusten ansiosta kohdistunut suurta kansainvälistä kiinnostusta. Liiketoimintapotentiaalia on useilla sektoreilla ja markkinat ovat lupaavat. Suomalaisyriyten olisi-kin hyvä lähteä liikkeelle ajoissa tutustumaan tilanteeseen. Suomen Yangonin diplomaattinen edustusto tukee suomalaisyrityksiä Team Finlandin puitteissa. Myös Finpron edustaja Thaimaassa edistää suomalaisyritysten etuja Myanmarissa ja pyrkii lisäämään kiinnostusta sitä kohtaan. Suomella on Yangonissa kunniakonsuli, joka toimii niin ikään aktiivisesti taloussuhteiden edistämiseksi.

Myanmar on vielä laajalti hyödyntämätön, luonnonvaroja omaava markkina-alue, jossa on suomalaisyrityksille kiinnostavia teknologiateollisuuden, palvelusektorin, terveyspalvelujen ja -teknologian, turismin, vihreän energian ja -rakentamisen liiketoimintamahdollisuuksia. Ongelmalliseksi Myanmarissa toimimisen tekevät toimintaympäristön heikkoudet ja rahaliikenteen vaikeudet, joita hallitus kuitenkin uudistuspolitiikallaan pyrkii korjaamaan.

Suomen prioriteetteja Myanmarin suhteen

- Poliittisten suhteiden vahvistaminen Myanmariin kaikilla tasoilla.
- Myanmarin uudistusprosessin ja rauhanprosessin, mukaan lukien demokraatiaprosessin ja kansallisen vuoropuhelun tukeminen, kestävään rauhanratkaisuun ja modernin perustuslain luomiseen tähdäten.
- Myanmarin nostaminen kehitysyhteistyön kolmanneksi keskeiseksi yhteistyökumppaniksi Aasiassa vuonna 2014 laaditun maaohjelman periaatteiden mukaisesti. Myanmarin tukeminen kehitysyhteistyön keinoin sen siirtymisessä kohti demokraattista oikeusvaltiota. Myanmarin talouden perustan vahvistaminen mm. luonnonvarojen paremman hallinnan kautta.

- Kauppasuhteiden vahvistaminen ja vakiinnuttaminen. Markkinoillepääsymahdollisuuksien tukeminen ja kaupanesteiden purkaminen.
- Yhteistyön edellytysten kartoittaminen ja tukeminen eri aloilla, mukaan lukien terveystaloudessa ja -teknologiassa, uusiutuvassa energiassa, kaivossektorilla, rakentamisessa ja matkailussa.
- Yangonissa olevan edustuston vahvistaminen sen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Singapore

Väkiluku	5 469 000
Pinta-ala (km ²)	700
BKT (Mrd USD)	297,9
BKT per capita (USD)	55 180
BKT:n kasvu (%)	4,1
Suomen vienti (MEUR)	293,0
Suomen tuonti (MEUR)	207,4

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Singapore on Malakan niemimaan eteläkärjessä sijaitseva dynaaminen kaupunkivaltio. Modernin Singaporen synty ajoittuu vuoteen 1819, jolloin sinne perustettiin brittiläisen Itä-Intian kauppakompanian kauppa-asema. Pian sen jälkeen koko Singaporen saaresta tuli Britannian siirtomaa-alue ja alkoi sen nopea kehitys, jolle erinomaiset lähtökohdat tarjosi hyvä satama maailman vilkkaimmaksi muodostuvan merikuljetusreitillä, Malakan salmen, äärellä. Itsehallinnon Singapore sai 1950-luvun lopulla ja itsenäiseksi Iso-Britanniasta se tuli vuonna 1963. Lyhyen välivaiheen jälkeen, vuonna 1965, se erosi nykyisestä Malesiasta itsenäiseksi Singaporen tasavallaksi.

Singapore on parlamentaarinen tasavalta. Yksikamarisessa parlamentissa on sekä vaaleilla valittuja että nimitettyjä jäseniä. Toimeenpanovalta on pääministerin johtamalla hallituksella ja jossain määrin presidentillä. Oikeuslaitos on riippumaton ja korkeatasoinen, mutta joitakin rangaistuskäytäntöjä kuten ruumiillisia rangaistuksia eräistä rikoksista on arvosteltu. Poliittinen valta on koko itsenäisyyden ajan ollut samalla puolueella, *People's Action Partylla*, jonka johtajasta, Lee Kuan Yew'stä, tuli pääministeri jo ennen täyttää itsenäisyyttä vuonna 1959 ja joka johti maata vuoteen 1990. Nykyinen pääministeri Lee Hsien Loong, joka on ollut vallassa vuodesta 2004, on hänen poikansa. Lee Kuan Yewin valtakaudella ja myös hänen seuraajiensa aikana Singaporesta on kehitetty hyvin järjestetty ja kurinalainen yhteiskunta, jossa korruptio on erittäin vähäistä ja julkisen vallan luomat liiketoiminnan edellytykset kuten infrastruktuuri, lain-säädäntö ja sen täytäntöönpano, julkiset palvelut ja verotus, ovat erittäin suotuisat. Singaporen poliittinen järjestelmä ei kaikilta osin noudata länsimaisen demokratian mallia.

BKT *per capitalla* mitattuna Singapore on maailman kahdeksanneksi vaurain maa ja vaurain Aasiassa. Palvelut dominoivat kokonaistuotantoa yli 70 % osuudella, ja loppu koostuu teollisuudesta. Maataloutta ei juuri ole. Vakituisesti maassa asuvasta työvoimasta palvelusektorilla työskentelee noin 80 %, loput teollisuudessa. Noin 45 % työvoimasta on muita kuin singaporelaisia. Singaporessa on runsaasti myös tilapäisesti maassa oleskelevaa väestöä. Kiinalaisperäinen väestö on vahvassa asemassa talouselämässä.

Singaporen teollisuustuotanto, joka koostuu suuresta määrin muualta tuotujen raaka-aineiden ja väli tuotteiden jatkojalostuksesta, käsittää muun muassa kulutuselektroniikkaa, kemikaaleja, informaatioteknologiatuotteita, lääkkeitä, öljynporauskalustoa, kumin jalostusta ja tuotantoa sekä jalostettuja maataloustuotteita. Maan talouden perusta on kuitenkin ulkomaankaupassa ja siihen liittyvissä palveluissa kuten satamat ja muu kuljetuspalvelut. Singaporen satama on maailman toiseksi suurin. Singaporen lentokenttä, Chanqi, on toistuvasti äänestetty maailman parhaaksi. Erityisen keskeisiä palvelutoimialoja ovat pankkitoiminta ja muut rahoituspalvelut. Singaporen palveluelinkeinojen kokonaisuus on kaiken kaikkiaan hyvin monipuolinen. Se on muun muassa varsin suurin matkailukohde ja kehittää tätä varten erilaisia houkuttimia, kuten kasinotoimintaa ja terveystalouksia. Singaporesta on myös tullut varsin merkittävä koulutuspalveluiden myyjä varsinkin aasialaisille. Ulkomaisia yrityksiä

sekä Yhdysvalloista, Japanista ja Euroopasta sekä muualta Aasiasta on sijoittunut Singaporeen runsaasti ja Singapore toimii alueellisena keskuksena monille yrityksille. Singaporelaiset yritykset, samoin kuin Singaporen valtion investointirahasto, ovat puolestaan varsin suuria ulkomaisia investoijia Aasiassa.

Singapore on jäsen YK:ssa ja useimmissa muissa kansainvälisissä ja Aasian hallitusten välisissä järjestöissä. Se tukee voimakkaasti Aseanin puitteissa tapahtuvaa Kaakkois-Aasian taloudellista integraatiota ja on edistänyt aktiivisesti yhteistyön kehittämistä Aasian maiden ja muidenkin maiden kanssa. Kaakkois-Aasian yhteisöä koskeva ehdotus tuli alun perin Singaporesta. Samoin Singaporesta oli peräisin ajatus Aasia-Eurooppa -kokouksesta, ASEMista. Singaporen suhteet muihin maihin ovat yleisesti hyvät, joskin jännitteitä on historiallisesti ollut jonkin verran suhteissa joihinkin naapureihin. Suhteet Kiinaan ja Yhdysvaltoihin ovat tiiviit. Kaupan ja investointien vapaus on Singaporelle elintärkeää, ja niinpä se toimii aktiivisesti niin multilateraalisilla foorumeilla kuten WTO sekä alueellisesti ja kahdenvälisesti näiden tavoitteiden edistämiseksi. Sillä on useita vapaakauppasopimuksia ja se on mukana myös TPP-neuvotteluissa.

EU on Singaporen toiseksi suurin kauppakumppani Malesian jälkeen. EU:lle Singapore on Asean-maista suurin kauppakumppani ja maailmanlaajuisestikin 18. suurin. Monille EU-maiden yrityksille Singapore on Aasian ja Tyynenmeren alueellinen keskus tai logistiikka- ja jakelukeskus. Singaporen on perustettu EU-keskus, jonka tarkoituksena on lisätä EU:n tunnettua koulutusohjelmien, tutkimuksen, akateemisen yhteistyön ja yleisten tiedotuskampanjoiden avulla. Neuvottelut EU:n ja Singaporen välisestä kumppanuussopimuksesta (Partnership and Cooperation Agreement) saatiin päätökseen vuonna 2013 ja neuvottelut laaja-alaisesta vapaakauppasopimuksesta vuonna 2014.

Suomi solmi diplomaattiset suhteet Singaporeen vuonna 1973. Suurlähettilään johtama lähetystö perustettiin vuonna 1996. Poliittiset suhteet ovat hyvät ja ongelmattomat. Singapore on Asean-maista Suomen suurin kauppakumppani, ja suhteita hallitsevatkin kauppa ja muu taloudellinen yhteistyö. Yli puolet Suomen viennistä koostuu koneista, laitteista ja kuljetusvälineistä. Tärkeitä vientituotteita ovat myös valmistetut tavarat sekä kemialliset aineet ja tuotteet. Myös tuonnista yli 80 prosenttia on koneita, laitteita ja kuljetusvälineitä.

Dynaamisena maailmantalouden keskuksena Singapore on merkittävä suomalaisyrityksille paitsi kansallisena markkinana myös ja erityisesti alueellisena porttina Kaakkois-Aasian markkinoille ja kauemmaksikin Aasiassa ja Tyynelämmerellä. Suomalaisia yrityksiä on sijoittunut Singaporeen yli 80. Singaporeen sijoittuneiden suomalaisyritysten toiminta kattaa usein koko Kaakkois- ja Itä-Aasian sekä Australian. Suuryritysten lisäksi joukossa on lukuisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Viime vuosina etenkin pienet tietotekniikka- ja pelialan startup-yritykset ovat kiinnostuneet Singaporesta väylänä Aasian markkinoille.

Sekä Suomi että Singapore ovat tieto- ja informaatioteknologian edelläkävijämaita ja ne ovat viime vuosina tehneet yleisemminkin yhteistyötä tutkimus- ja innovaatiotyön tukemiseksi. Suomalainen osaaminen kiinnostaa Singaporea, joka on viime vuosina osoittanut budjetissaan lisää varoja tutkimus- ja innovaatiotyön kehittämiseen. Erityisen lupaava teknologiayhteistyön ja sen sovelletusten alue ovat puhtaat teknologiat. Koska Singaporella ei ole merkittäviä luonnonvaroja, se on erityisen kiinnostunut uusiutuvien energialähteiden hyödyntämisestä ja energiatehokkuuden parantamisesta.

Singaporessa ja Suomessa väestö ikääntyy, ja tarve terveydenhuollon palveluille kasvaa. Kummassakin maassa etsitään terveydenhuoltoalan innovaatioita, joissa hyödynnetään uutta teknologiaa.

Suomalainen koulutusosaaminen kiinnostaa singaporelaisia. Sekä Singapore että Suomi ovat menestyneet erinomaisesti kansainvälisissä koulutusvertailuissa. Maiden koulujärjestelmät ovat hyvin erilaiset, joten ne voivat oppia toisiltaan. Suomalaisen korkeakoulujen yhteistyö Singaporen kanssa onkin aktiivista. Se on myös ainoa Kaakkois-Aasian maa, jonka kanssa Suomen opiskelijavaihto on melko hyvin tasapainossa.

Myös rakennustekniikka on ala, jolla suomalaisyritysten osaamista voidaan hyödyntää. Kummatkin maat ovat lisäksi menestyneet meriteollisuus- ja laivanrakennusalalla. Singapore on meriteollisuusmaa ja tarkkailija Arktisessa neuvostossa, ja se on kiinnostunut Koillisväylän hyödyntämisestä kansainvälisessä kaupassa.

EU:n ja Singaporen välinen vapaakauppasopimus helpottaa voimaan astuaan edelleen Suomen ja Singaporen välistä kaupankäyntiä. Singaporen rahoit-

tusmarkkinoiden vakaus sekä talouselämää rajoittavan lainsäädännön vähäisyys houkuttelevat maahan ulkomaisia yrityksiä ja sijoittajia. Lisäksi Singaporen koulutetun työvoiman saatavuus, korruption vähäisyys ja laajasti omaksuttu englannin kielen taito ovat tehneet Singaporesta yhden maailman merkittävimmistä talouskeskuksista.

Suomen prioriteetteja Singaporen suhteen

- Ulkopoliittisen vuoropuhelun lisääminen Singaporen kanssa kaikilla tasoilla.
- Yhteiskuntien dynamiikan vahvistamiseen tähtäävän vuoropuhelun lisääminen ja kokemusten vaihto. Suomen ja Singaporen välisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön lisääminen erityisesti puhtaiden teknologioiden, uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden aloilla.
- Terveystieteiden ja koulutusalan yhteistyön lisääminen.
- Yhteistyön lisääminen meriteollisuus- ja laivanrakennuksessa.
- Yhteistyön lisääminen rakennus- ja infrastruktuurialalla.
- Yhteistyön lisääminen arktisessa merenkulussa ja arkisten luonnonvarojen hyödyntämisyhteistyön kehittäminen.

Thaimaa

Väkiluku	67 091 000
Pinta-ala (km ²)	513 000
BKT (Mrd USD)	387,3
BKT per capita (USD)	5 780
BKT:n kasvu (%)	2,9
Suomen vienti (MEUR)	193,4
Suomen tuonti (MEUR)	240,0

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Thaimaa onnistui ainoana Kaakkois-Aasian valtiona välttämään siirtomaaksi joutumisen, tasapainottelemalla aikanaan Ison-Britannian ja Ranskan alueellisten ambitioiden välillä. Thaimaa ryhtyi voimakkaasti modernisoimaan yhteiskuntaansa ja integroitumaan kansainväliseen talouteen jo 1800-luvun puolivälistä alkaen. Toisessa maailmansodassa Thaimaa oli muodollisesti Japanin liittolainen ja sodassa Ison-Britannian ja Yhdysvaltain kanssa, mutta tosiasiallisesti sen voi katsoa olleen Japanin miehittäjä.

Thaimaa oli absolutistinen monarkia vuoteen 1932, jolloin tapahtui veretön vallankaappaus, jonka tuloksena oli perustuslailliseen monarkiaan siirtyminen. Toisen maailmansodan jälkeen Thaimaan poliittista elämää ovat leimanneet siivilihallitusten, sotilashallitusten ja poikkeustilan vuorottelu.

Thaimaan viimeaikaista tilannetta on leimannut Thaksin Sinawatran pääministerikauden (2001–2006) päättyminen armeijan vallankaappaukseen vuonna 2006 ja hänen maanpakonsa. Sitä seurasi hänen uudelleen nimetyn puolueensa vaalivoitto ja hänen sisarensa johtaman hallituksen muodostaminen vuonna 2011, mikä johti poliittisten vastustajien organisoimisiin laajoihin mielenosoituksiin, joiden seurauksena oli armeijan uusi vallankaappaus 2014. Poikkeuksellista tilanteessa on ollut se, että puolueen vaaleissa saavuttamaa enemmistöä ja demokraattista mandaattia hallita maata ovat asettuneet vastustamaan armeijan ja eliitin lisäksi myös kaupunkien keskiluokka. Tämä kuvastaa yhteiskunnan jakautumista ja syvällekkäviä ongelmia, joiden ratkaiseminen olisi tärkeä osa

maan sisäistä sovintoa, demokratiaan paluuta ja vakautumista pidemmällä tähtäimellä.

Thaimaan kolmessa eteläisimmässä maakunnassa, joissa väestö on pääosin muslimieja, on kytenyt konflikti, jonka alkujuuret ovat Pattanin itsenäisen sulttaanikunnan liittämisen Thaimaahan vuonna 1909. Konflikti leimahti uudestaan vuonna 2004, eivätkä ponnistelut sen rauhoittamiseksi ole johtaneet tulokseen. Tuhansia ihmisiä on menettänyt henkensä ja poikkeustilavaltuuksien ollessa voimassa alueella on syöllistytty myös ihmisoikeusloukkauksiin.

Thaimaa on verrattain hyvin toimeentuleva Kaakkois-Aasian maa, joka on ollut alueen kehittyneimpiä talouksia jo kauan. Palvelut ja teollisuustuotanto ovat suunnilleen samansuuruiset, 43–44 % kokonaistuotannosta; maatalous noin 12 %. Työvoimasta on maataloudessa noin 38 %, teollisuudessa 14 ja palveluelinkeinoissa 48 %. Keskeisiä tuotannonaloja ovat matkailu, tekstiili- ja vaatetus-teollisuus, jalostetut maataloustuotteet, tupakka, sementti, jalokivet, sähkölaitteet, tietokoneet ja integroidut piirit, huonekalut, muovit, autot ja autonosat. Thaimaa on maailman toiseksi suurin volframin ja kolmanneksi suurin tinan tuottaja. Laajan matkailuelinkeinon liepeille on pesiytynyt myös kielteisiä ilmiöitä kuten prostituutiota sekä ihmis- ja huumekauppaa. Thaimaan tekstiili- ja säilyketeollisuus työllistää noin kaksi miljoonaa siirtotyöläistä, mutta heidän heikkoon asemaansa ja työoloihin on kohdistunut myös kansainvälistä huomiota ja kritiikkiä.

Thaimaan infrastruktuuri on kehittyntä ja sen talouspolitiikka perustuu vapaaseen yritteliäisyyteen ja suotuisan investointi-ilmaston luomiseen sekä vahvaan vientiteollisuuteen. Talouskasvu on ollut pitkällä aikavälillä melko nopeaa. Poliittiset levottomuudet ja sotilasvallankaappaus vuonna 2014 ovat vaikuttaneet viimeisimpään talouskehitykseen ja näkyymiin niin, että kasvuennusteet ovat alle kolmen prosentin tasolla.

Thaimaa on YK:n ja useimpien muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisten järjestöjen jäsen. Thaimaalainen Supachai Panitchpakdi on toiminut sekä WTO:n että Unctadin pääsihteerinä. Thaimaa tukee Aseanin vahvistamista. Sillä on toisen maailmansodan jälkeen ollut läheiset suhteet Yhdysvaltoihin, jolla oli maassa myös joukkoja 1970-luvun puoliväliin asti. Thaimaa on osallistunut Afganistanin ja Irakin sotilasoperaatioihin ja Yhdysvallat on myöntänyt

sille Natoon kuulumattoman liittolaismaan aseman. Thaimaan suhteet Kiinaan olivat kylmän sodan alkuvuosina poikki, mutta ovat sittemmin kehittyneet strategisen kumppanuuden asteelle. Thaimaalla on hyvät suhteet naapurimaihinsa, joskin jännitteitäkin on esiintynyt, muun muassa Laosista ja Myanmarista peräisin olevien pakolaisten palauttamisessa ja Kambodžan kanssa maiden välisellä raja-alueella sijaitsevasta Prear Vihearin tempelistä.

Thaimaa menetti vuoden 2015 alusta EU:n myöntämät GSP-etuudet, koska siitä oli tullut ylemmän keskitulotason maa. EU ja Thaimaa neuvottelevat kahdenvälisestä vapaakauppasopimuksesta. Vuoden 2014 vallankaappauksen jälkeen EU jäädytti poliittisen tason kanssakäymisen Thaimaan sotilasjuntan kanssa, mutta käytännön yhteistyö jatkuu.

Suomi solmi diplomaattiset suhteet Thaimaan – siihen aikaan Siamin – kanssa vuonna 1954. Bangkokissa on ollut suurlähettilään johtama lähetystö vuodesta 1986. Kahdenväliset suhteet ovat ongelmattomat. EU:n linjauksen mukaisesti Suomi on kuitenkin jäädyttänyt poliittisen tason kanssakäymisen Thaimaan kanssa. Käytännön yhteistyö jatkuu. Valtiollisten yhteyksien ohella Thaimaan ja Suomen välisiä yhteyksiä ylläpitää matkailu, jossa Thaimaasta on tullut yksi tärkeimmistä kohteista suomalaisille. Thaimaahan tehdään Suomesta noin 160 000 matkaa vuodessa. Thaimaassa asuu pysyvästi parisen tuhatta suomalaista ja Suomessa noin 8 000 thaimaalaista. Thaimaalaista tilapäistyövoimaa tulee lisäksi vuosittain Suomeen lähinnä marjanpoimijoiksi. Vuoden 2004 tuhoisa maanjäristys Intian valtamerellä kosketti suomalaisia nimenomaan Thaimaan kautta, sillä suomalaisia matkailijoita Thaimaassa kuoli tai katosi tsunamissa kaikkiaan 179.

Thaimaa on Suomen toiseksi tärkein kauppakumppani Kaakkois-Aasiassa. Metsäteollisuuden tuotteilla on ollut kaupassa keskeinen asema, mutta viime vuosina palvelukaupan merkitys on kasvanut. Thaimaahan on etabloitunut noin 40 suomalaisyritystä, jotka ovat investoineet sinne noin miljardin euron arvosta. Teknologian, erityisesti vihreän teknologian, ja innovaatioiden aloilla Suomea pidetään Thaimaassa mallimaana, josta halutaan oppia. Myös energian säästämiseen ja ympäristöön liittyvät yhteistyön mahdollisuudet kiinnostavat Thaimaata. Lupaavia taloudellisen yhteistyön aloja ovat koulutus, puhtaat teknologiat ja life science -sektori. Nämä ovat myös Thaimaassa tapahtuvan Team Finland -yhteistyön prioriteetit. Lisäksi vanhustenhuolto, terveysturismi

ja elintasosairauksien ehkäisy muodostavat potentiaalisen kasvualan terveydenhuoltoalalla. Thaimaa kiinnostaa myös entistä enemmän eläkkeelle siirtyviä suomalaisia, jotka tarvitsevat terveystalvveluja.

Matkailu ja työnhaku ovat kasvattaneet erilaisten konsulipalvelujen tarvetta Thaimaassa. Näitä ovat viisumien myöntäminen, oleskelulupiin liittyvät palvelut samoin kuin kasvavasta avioliittojen määrästä suomalaisten ja thaimaalaisten välillä aiheutuvat palvelut.

Suomen prioriteetteja Thaimaan suhteen

- Poliittisen tason vuoropuhelun jatkaminen Thaimaan kanssa olosuhteiden sen jälleen salliessa.
- Kannustaminen ja mahdollisuuksien mukaan tuen antaminen tasapainoiseen yhteiskuntakehitykseen Thaimaassa, ml. paluu demokratiaan, ihmisoikeuksien ja yhteiskunnallinen vuoropuhelun vahvistaminen sekä sosiaalisten ongelmien kuten ihmiskaupan ja puutteellisten työolosuhteiden korjaaminen.
- Thaimaan rohkaiseminen rajat ylittävien ongelmien ratkaisemiseen.
- Kauppasuhteiden kehittäminen, markkinoillepääsymahdollisuuksien tukeminen ja kaupanesteiden purkaminen. Tasapuolisen kohtelun varmistaminen Thaimaassa toimiville suomalaisyrityksille.
- Yhteistyön tiivistäminen energia-alalla erityisesti energiatehokkuudessa sekä puhtaissa teknologioissa.
- Yhteistyön tiivistäminen terveydenhuollossa, mukaan lukien vanhusten hoito, terveysturismi ja elintasosairaudet; yhteistyön tiivistäminen life science -sektorilla.
- Koulutusalan yhteistyön tiivistäminen ja koulutusviennin lisääminen.
- Investointien houkuttelevaaminen Suomeen.

Vietnam

Väkiluku	91 519 000
Pinta-ala (km ²)	331 000
BKT (Mrd USD)	171,4
BKT per capita (USD)	1 910
BKT:n kasvu (%)	5,3
Suomen vienti (MEUR)	89,3
Suomen tuonti (MEUR)	140,9

Luvut vuodelta 2013

Lähde: Maailmanpankki, Tulli, Tilastokeskus

Vietnam on rannikkovaltio Indokiinan niemimaan itälaidalla. Se julistautui itsenäiseksi Ranskan siirtomaavallan aikaan 1945, mutta lopullisesti Etelä- ja Pohjois-Vietnam yhdistettiin yhdeksi kommunistisen puolueen johtamaksi yksipuoluevaltioksi Vietnamin sodan jälkeen vuonna 1976.

Puolue hallitsee Vietnamia edelleen eikä suuria muutoksia poliittiseen peruslinjaan odoteta edessä olevan sukupolvenvaihdoksenkaan jälkeen. Puolueen ohjaus vaikuttaa kaikilla lainsäädännön, hallinnon ja oikeuslaitoksen eri tasoilla, samoin kuin valtionyrityksissä. Puolueen valta-asema perustuu itsenäisyystaiselun ja Vietnamin sodan voiton avulla hankittuun legitimitettiin ja sittemmin maan hyvään taloudelliseen kehitykseen, jonka myötä köyhyys on vähentynyt merkittävästi, alle 10 prosenttiin väestöstä.

1980-luvun puolivälistä lähtien puolue on harjoittanut uudistuspolitiikkaa, jolla suunnitelmatalouden rakenteita on muutettu markkinatalouden suuntaan sallimalla yksityistä omistusta, purkamalla sääntelyä sekä sallimalla ja houkuttelemalla ulkomaisia investointeja. Strategisiksi katsotuilla toimialoilla valtion kontrolli on kuitenkin säilytetty. Vietnamin talouskasvu kiihtyi uudistusten ansiosta huomattavasti ja on viime vuodet olleet 5–6 prosenttia vuodessa. Vietnamin vientituloista noin kaksi kolmannesta tulee ulkomaisten yritysten toiminnan kautta. Ulkomaiset suorat investoinnit Vietnamiin ovat viime vuosina olleet noin 10 miljardia dollaria vuodessa. Suurin investoija on Japani, jonka jälkeen tulevat Singapore, Etelä-Korea ja Taiwan. Väkirikas Vietnam on kansainvälisen talouselämän kiinnostuksen kohde.

Maatalouden osuus Vietnamin kokonaistuotannosta on hieman alle 20 %, teollisuuden 38 % ja palvelujen 42 %. Työvoimasta oli maataloudessa 48 %. Keskeisiä tuotannonaloja ovat jalostetut elintarvikkeet, vaatteet, kengät, koneet, kaivostointiminta, hiili, teräs, sementti, lannoitteet, lasi, autonrenkaat, öljy ja matkapuhelimet. Vietnam saavutti alemman keskitulotason maan aseman vuonna 2010 ja tavoittelee teollistuneen maan asemaa vuoteen 2020 mennessä. Infrastruktuuri sekä koulutus-, sosiaali- ja terveydenhoitojärjestelmät vaativat kehittämistoimia. Korruption torjunta on tärkeää ja haasteena ovat tappiota tuottavat valtionyritykset, jotka myös lisäävät pankkijärjestelmän ongelmia. Ilmastonmuutoksen mukanaan tuoman merenpinnan nousun seuraukset arvioidaan Vietnamin dramaattisiksi.

Vietnamin vaurastuessa tulonjaon epätasaisuus on samalla lisääntynyt. Huonoimmassa asemassa ja tuen tarpeessa ovat syrjäseuduilla asuvat etniset vähemmistöt, joiden koulutustaso on heikko ja elinkeinomahdollisuudet rajatut. Ihmisoikeuksien toteutuminen jättää edelleen paljon toivomisen varaa Vietnamin, ja se on keskeinen haaste maan tulevan kehityksen kannalta. Poliittista toisinajattelua ja riippumatonta kansalaisaktivismia rajoitetaan.

Vietnam on YK:n ja useimpien muiden kansainvälisten ja Aasian hallitusten välisten järjestöjen jäsen. WTO:n jäsen siitä tuli vuonna 2007. Asean on Vietnamille tärkeä viitekehys, jonka puitteissa se on myös ratkonut jäljellä olevia erimielisyyksiä naapurimaiden kanssa. Ulkopoliitikassaan Vietnam osallistuu entistä aktiivisemmin kansainväliseen toimintaan. Se on myös aloittanut osallistumisen YK:n rauhanturvaoperaatioihin lähettämällä henkilöstöä Etelä-Sudanin operaatioon vuonna 2014. Vietnamin historiallisesti tärkein naapurimaa on ollut ja on yhä Kiina. Kulttuurisen ja valtiollisen itsenäisyyden korostaminen suhteessa Kiinaan on oleellinen osa Vietnamin kansallista identiteettiä. Kommunistinen yhteiskuntajärjestelmä ja yhteiset edut Vietnamin sodan aikana lähensivät maita toisiinsa, mutta jännitteet säilyivät ja 1979 Kiina ja Vietnam kävivät lyhyen sodan, jonka taustalla oli Kiinan tyytymättömyys Vietnamin suorittamaan Kambođžan miehitykseen. Sittemmin Vietnam otti Kiinasta mallia omiin talousuudistuksiinsa, ja maiden välinen taloudellinen vaihdanta on kasvanut voimakkaasti. Toisaalta Kiinalla ja Vietnamilla on aluekiistoja Etelä-Kiinan merellä. Vietnamin ja Yhdysvaltain väliset suhteet olivat Vietnamin sodan jälkeen pitkään kylmät, mutta ovat sittemmin lämmenneet. Diplomaattisuhteet ne solmivat vuonna 1995, mitä seurasi kahdensivlinen kauppasopimus ja sittemmin Vietnamin osal-

listuminen myös TPP-hankkeeseen. Vietnamin sodan aikana Neuvostoliitto oli Vietnamin tärkein liittolainen ja suhteet Venäjäänkin ovat hyvät.

Vietnam on ollut yksi suurimmista kansainvälisen kehitysyhteistyövarojen saajista, mutta sen jälkeen kun siitä vuonna 2010 tuli alemman keskitulotason maa, suuri osa avunantajamaista on päättämässä kehitysyhteistyöohjelmiaan ja siirtymässä kaupallisten suhteiden vahvistamiseen. Suurin osa kehitysrahoituksesta Vietnamille on korkotuettuja lainoja. Vietnamin saamat ulkomaiset suorat investoinnit ovat huomattavasti kehitysyhteistyötukea suuremmat. Myös ulkomailla asuvien vietnamilaisten rahalähetykset ovat huomattavat. Suurimmat kehitysrahoittajat Vietnamin saajina ovat Japani, Maailmanpankki ja Aasian kehitys pankki.

EU on Vietnamin toiseksi suurin kauppakumppani Kiinan jälkeen ja toiseksi tärkein vientikohde Yhdysvaltain jälkeen. EU:n ja Vietnamin välinen, neuvoteltavana oleva vapaakauppasopimus, samoin kuin TPP-sopimus, lisäävät edelleen Vietnamin kiinnostavuutta markkinana ja investointikohteena. Sopimusten arvioidaan kohentavan vähitellen myös Vietnamin liiketoimintaympäristöä, joka jo nyt on maailmanlaajuisesta keskitasoa. EU ja sen jäsenmaat ovat olleet viime vuosina Vietnamin suurimpia lahjamoitoisen avun antajia, mutta niiden apu on vähenemässä. EU:n apu keskittyy vuosina 2016-2020 hyvän hallinnon kehittämiseen sekä energia- ja ilmastonmuutoskysymyksiin. Vietnam on myös EU:n GSP-järjestelmän edunsaaja.

Suomen ja Vietnamin väliset diplomaattiset suhteet solmittiin vuonna 1973. Suurlähettilään johtama lähetystö on toiminut Hanoissa vuodesta 1974. Kahdenväliset poliittiset suhteet perustuvat yli 30 vuotta jatkuneeseen kehitysyhteistyöhön ja ovat erittäin hyvät. Vietnamin taloudellinen avautuminen ja nopea talouskasvu ovat luoneet edellytykset suhteiden monipuolistamiseen tilanteessa, jossa Suomenkin Vietnamille osoittamat kehitysyhteistyövarat asteittain laskevat. Kaupallistaloudelliset asiat nousevat kahdenvälisen suhteiden keskeiseksi painopistealueeksi väkirikkaan ja taloudeltaan kasvavan Vietnamin kanssa. Tavoitteena on luoda mahdollisimman hyvät edellytykset sille, että vuosikymmenien aikana toteutunut yhteistyö loisi pohjaa maiden välisen yhteistyön lisäämiseksi mahdollisimman monilla aloilla, kuten koulutuksessa, tutkimuksessa, kulttuurissa, taloudessa ja kaupassa. Suomalainen ja pohjoismainen yhteiskunta voi tarjota Vietnamille hyödyllisiä esimerkkejä toimintatavoista eri aloilla.

Suomen ja Vietnamin välinen kauppa on kasvanut nopeasti viime vuosina, mutta on edelleen vaatimatonta Vietnamin markkinoiden kokoon nähden. Suurin osa Suomen viennistä Vietnamiin on koneita ja laitteita, mutta myös puuta, paperia, rautaa ja terästä viedään. Suomi tuo Vietnamista jalkineita, huonekaluja, tekstiilejä ja vaatteita sekä toimistotarvikkeita.

Vietnamissa toimii noin 70 suomalaista yritystä. Muutamalla kymmenellä on vakituista toimintaa Vietnamissa, muiden läsnäolo perustuu myyntiedustajiin tai vastaaviin järjestelyihin. Useilla suomalaisilla yliopistoilla, laitoksilla ja kansalaisjärjestöillä on yhteistyötä vietnamilaisten kumppanien kanssa. Vietnamissa asuu noin 130 suomalaista, minkä lisäksi maassa käy vuosittain arviolta noin 11 000–12 000 suomalaista matkailijaa ja lukumäärä tulee edelleen kasvamaan. Suomessa asuu noin 7500 vietnaminkielistä, joista suuri osa on Suomen kansalaisia.

Vietnamin liiketoimintaympäristö on vaativa, ja maahan etabloituminen vaatii aikaa ja resursseja, mutta mikäli panostus onnistuu, ovat mahdollisuudet suuret. Vietnamissa tarvitaan muun muassa asiantuntija- ja suunnittelupalveluita, energian käytön tehostamista, tietotekniikkaa ja automaatiota, samoin kuin älykkäitä vesi- ja jätteenkäsittelyratkaisuja ja kaupunkisuunnittelua. Suuria tarpeita on myös koulutus- ja terveydenhoitosektoreilla, elintarviketurvallisuudessa, kyberturvallisuudessa, samoin kuin maa- ja metsätaloudessa. Kulutuksen kasvu ja vähittäiskaupan avautuminen voivat tarjota suomalaisille toimijoille liiketoimintamahdollisuuksia.

Suomalaisten yritysten ja muiden tahojen kiinnostuksen herättämisessä Vietnamin tarjoamia mahdollisuuksia kohtaan työskennellään aktiivisesti. Korkean tason vierailut ovat Vietnamissa erinomainen tapa avata ovia ja sama koskee suurlähetystön tarjoamia arvovaltapalveluja. On tärkeää identifioida ja ennakoita sellaiset tapahtumat, joissa suomalaisten toimijoiden tulisi näkyä Vietnamissa. Yrityksille tulee olla Suomessa tarjolla sellaiset palvelut ja rahoituskanavat, että ne pystyvät luomaan kumppanuuksia ja kilpailemaan muiden maiden yritysten kanssa niin julkisista kuin yksityisistä hankinnoista. Lisäksi yliopistojen ja muiden julkisten laitosten samoin kuin kansalaisyhteiskuntien ja kulttuuritoimijoiden välinen yhteistyö on tärkeää. Suomen korkeakouluissa ja ammattikorkeakouluissa on opiskelevista ulkomaalaisista vietnamilaiset ovat kolmanneksi suurin ryhmä, lähes 1 400 opiskelijaa, tavoitteena on alumni-

toiminnan tehostaminen heidän parissaan, sillä valtaosa palaa takaisin omaan maahansa. Vietnamista on myös tullut kiinnostava opiskelijavaihdon kohde suomalaisille opiskelijoille.

Team Finlandin toimintasuunnitelman painopisteet Vietnamin alueella ovat koulutus ja oppiminen, valmistava teollisuus ja siihen liittyvä informaatioteknologia sekä digitaalisuus ja puhtaat teknologiat. Myös Finnish Water Forum edistää yhdessä suomalaisten yritysten kanssa veteen liittyvää yhteistyötä Vietnamin alueella.

Vietnam on ollut yksi Suomen kehitys yhteistyön pääkohteista 1970-luvun lopulta alkaen. Kaiken kaikkiaan Suomi on kohdistanut kehitys yhteistyövaroja Vietnamiin noin 370 miljoonan euron arvosta. Kahdenväliset kehitys yhteistyöohjelmat päättyivät vuoteen 2018 mennessä. Nykyisin yhteistyö keskittyy metsä- ja tietotalouteen sekä vesihuoltoon. Konkreettisia hankkeita ovat mm. nykyaikaisen metsätietojärjestelmän rakentaminen (FORMIS), pienten kaupunkien vesihuollon kehittäminen sekä Suomen ja Vietnamin välinen innovaatiokumppanuusohjelma (IPP). Korkotukiluottojen kokonaismäärä Vietnamille on lähes 180 miljoonaa euroa. Lisäksi Suomi on tukenut uusiutuvan energian käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä Vietnamin Mekongin alueellisen energia- ja ympäristökumppanuusohjelman kautta.

Suomen prioriteetteja Vietnamin suhteen

- Poliittisen vuoropuhelun jatkaminen sekä poliittisella että virkamiestasolla.
- Yhteiskunnallisen kehityksen ja ihmisoikeuskehityksen tukeminen sekä Suomen kokemusten jakaminen tarpeen mukaan.
- Tuetaan kehitys yhteistyön kautta Vietnamin kehitystä kohti avointa kansalaisyhteiskuntaa ja kilpailukykyistä taloutta, painottaen ympäristö- ja ilmastokestävyyttä.
- Edellytysten luominen onnistuneelle siirtymiselle kehitys yhteistyöstä kaupallistaloudelliseen ja muuhun molempia osapuolia hyödyttävään yhteistyöhön.

- Kauppasuhteiden tiivistäminen, markkinoillepääsymahdollisuuksien tukeminen ja kaupanesteiden purkaminen. Tasapuolisen kohtelun varmistaminen Vietnamissa toimiville suomalaisyrityksille.
- Yhteistyön kehittäminen etenkin tietotekniikassa ja tietoturvallisuudessa, automaatiassa, energia-alalla, puhtaissa teknologioissa (etenkin vesitekniikassa ja jätehuollossa), kaupunkisuunnittelussa, koulutusalailla, terveydenhuollossa sekä maa- ja metsätaloudessa.
- Kriisinhallintayhteistyön kehittäminen.

LIITE 1 Kaakkois-Aasian maita koskevia tilastotietoja

Väestö ja kansantalous

Maa	Väkiluku	BKT	BKT p.c.	Kasvu %
Brunei	415 700	16,1	38 600	1,4
Filippiinit	105 720 000	272,0	2 800	6,8
Indonesia	253 198 000	868,4	3 480	5,3
Itä-Timor	1 172 000	6,1	5 200	8,1
Kambodža	15 206 000	15,3	1 000	7,0
Laos	6 804 000	11,1	1 650	8,3
Malesia	30 090 000	312,4	10 510	4,7
Myanmar	51 400 000	59,4	1 150	6,8
Singapore	5 469 000	297,9	55 180	4,1
Thaimaa	67 091 000	387,3	5 780	2,9
Vietnam	91 519 000	171,4	1 910	5,3

Luvut vuodelta 2013, BKT mrd. US dollaria, *per capita* US dollaria. Lähde: Maailmanpankki

Kehitystasoindeksijä

Maa	HDI	Gini	DB	CPI sijoitus	CPI indeksi
Brunei	0,852	...	98
Filippiinit	0,660	44,8	86	85	38
Indonesia	0,684	36,8	117	107	34
Itä-Timor	0,620	31,9	174	133	28
Kambodža	0,584	37,7	134	156	21
Laos	0,569	36,7	155	145	25
Malesia	0,773	46,2	20	50	52
Myanmar	0,524	...	178	156	21
Singapore	0,901	46,3	1	7	84
Thaimaa	0,722	39,4	28	85	38
Vietnam	0,638	37,6	72	119	31

Luvut vuodelta 2013 paitsi Gini eri vuosilta, korruptioindeksit 2014
Lähteet: UNDP, Maailmanpankki, Transparency International

Ulkomaankauppa

Maa	Vienti	Tuonti	Kauppataase
Brunei	9 639,3	4 111,7	5 527,6
Filippiinit	59 654,9	68 348,0	-8 693,1
Indonesia	161 971,6	175 587,5	-13 616,0
Itä-Timor	26,8	541,3	-514,5
Kambodža	5 327,3	6 988,1	-1 660,8
Laos	1 817,1	2 543,8	-726,7
Malesia	200 951,0	178 128,1	22 823,0
Myanmar	7 104,3	7 942,6	-838,3
Singapore	445 950,1	392 081,8	53 868,3
Thaimaa	223 813,7	213 817,5	9 996,2
Vietnam	101 265,9	95 373,8	5 892,1

Luvut vuodelta 2013, milj. euroa. Lähde: Maailmanpankki, CIA World Factbook

Suomen kauppa, tavarat ja palvelut yhteensä

Maa	Vienti	Tuonti	Kauppataase	Tuontipenetr. %
Brunei	0,3	0,0	0,3	0,008
Filippiinit	170,2	142,8	27,4	0,249
Indonesia	136,1	124,9	11,3	0,078
Itä-Timor	0,03	0,06	-0,03	0,005
Kambodža	0,2	24,6	-24,40	0,003
Laos	4,5	0,5	4,0	0,178
Malesia	244,1	180,3	63,8	0,137
Myanmar	2,1	0,6	1,5	0,027
Singapore	293,0	207,4	85,6	0,090
Thaimaa	193,4	240,0	-46,6	0,075
Vietnam	89,3	140,9	-51,6	0,094

Luvut vuodelta 2013, milj. euroa

Lähde: Tulli

Suomen kauppa, tavarat

Maa	Vienti	Tuonti	Kauppatase
Brunei	0,3	0,0	0,3
Filippiinit	139,1	124,6	14,3
Indonesia	136,1	124,9	11,3
Itä-Timor	0	0	0
Kambodža	0,2	24,6	-24,4
Laos	0,6	0,4	0,2
Malesia	225,7	149,3	76,4
Myanmar	2,1	0,5	1,5
Singapore	231,2	118,9	112,3
Thaimaa	161,5	233,5	-72,0
Vietnam	89,3	136,2	-46,9

Luvut vuodelta 2013, milj. euroa

Lähde: Tulli

Suomen kauppa, palvelut

Maa	Vienti	Tuonti	Kauppatase
Brunei	0	0,0	0,0
Filippiinit	31,1	18,2	12,9
Indonesia	0	0	0
Itä-Timor	0	0	0
Kambodža	0	0	0
Laos	3,9	0,1	3,8
Malesia	18,4	31,0	-12,6
Myanmar	0,0	0,1	-0,1
Singapore	61,8	88,5	-26,7
Thaimaa	31,9	6,5	25,4
Vietnam	0	4,7	-4,7

Luvut vuodelta 2013, euroja

Lähde: Tulli

Vaihto-opiskelu

Suomesta

Vuosi/maa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Brunei
Filippiinit	2	3	8	3	9	6	6	7	11	8
Indonesia	4	1	2	4	10	51	127	139	108	108
Itä-Timor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kambodža	2	1	-	2	-	2	3	2	2	-
Laos	1	-	-	2	4	2	-	3	-	1
Malesia	118	139	142	100	137	153	97	74	94	109
Myanmar	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Singapore	63	46	53	57	52	69	89	85	92	104
Thaimaa	114	115	131	127	229	328	323	278	230	292
Vietnam	32	21	30	30	43	48	80	72	68	105

Suomeen

Vuosi/maa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Brunei
Filippiinit	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Indonesia	2	-	6	1	-	1	3	2	2	6

Lähde: CIMO

Tutkinto-opiskelijoiden määrä Suomessa vuonna 2013

Brunei	-
Filippiinit	48
Indonesia	57
Itä-Timor	-
Kambodža	-
Laos	-
Malesia	35
Myanmar	3
Singapore	21
Thaimaa	59
Vietnam	1378

Lähde: CIMO

LIITE 2 Toimijoita Suomen ja Kaakkois-Aasian yhteistyössä (luettelo ei ole täydellinen)

Ulkoasiainministeriö

- Itäisen Aasian ja Oseanian yksikkö
- Kansalaisyhteiskuntayksikkö

Suomen ulkomaanedustustot

- Bangkokin suurlähetystö, Thaimaa (suurlähettiläs akkreditoitu myös Laosiin, Kambodžaan ja Myanmariin)
- Hanoiin suurlähetystö, Vietnam
- Jakartan suurlähetystö, Indonesia (suurlähettiläs akkreditoitu myös Itä-Timoriin)
- Kuala Lumpurin suurlähetystö, Malesia (suurlähettiläs akkreditoitu myös Brunei Darussalamiin ja Filippiineille)
- Singaporen suurlähetystö, Singapore
- Suomen yhteystoimisto Yangonissa, Myanmarissa
- Suomen konsulitoimipiste Manilassa, Filippiineillä

Kaakkois-Aasian maat, joilla on suurlähetystö Helsingissä

Indonesia, Malesia, Thaimaa, Vietnam

Kaakkois-Aasian maiden sivuakkreditoinnit Suomeen

Berliinistä: Myanmar

Lontoosta: Kambodža

Oslost: Filippiinit

Tukholmasta: Laos

Suomen kunniakonsulit (2014)

Brunei Darussalam (1), Filippiinit (1), Indonesia (1), Laos (1), Malesia (2), Myanmar (1), Papua-Uusi-Guinea (1), Thaimaa (2), Vietnam (1)

Kaakkois-Aasian maiden kunniakonsulit Suomessa

Filippiinit (2), Indonesia (1)

Talouden ja kaupan alan toimijoita

- Finpro: Vientikeskukset Bangkokissa, Ho Chi Minh Cityssä, Jakartassa, Kuala Lumpurissa ja Singaporessa. Yhteistyöstä on sovittu sekä ministeriön ja Finpron yhteistyösopimuksella että asemamaissa paikallisin sopimuksin. Suurlähetystöt ja vientikeskukset toimivat paikallisten suomalaisten tai pohjoismaisten kauppayhdistysten ”kummeina”.
- Finpro toimii Team Finlandissa suomalaisten yritysten kumppanina. Team Finland-verkosto edistää Suomen asiaa maailmalla: Suomen taloudellisia ulkosuhteita, suomalaisten yritysten kansainvälistymistä, Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja Suomen maakuva.

- Finnish Water Forum ja sen jäsenet toimivat aktiivisesti etenkin Vietnamissa. Myös mm. Finnish Information Security Cluster ja Food Safety Management Finland etsivät ko. alojen yhteistyömahdollisuuksia.
- Talouselämän järjestöt ja ryhmät sekä merkittävät alueella toimivat yritykset, keskeisenä Elinkeinoelämän keskusliitto, jonka kanssa koordinoidaan korkean tason VKE-matkoja.
- Suomi–Asean kauppayhdistys toimii Suomen ja ASEAN-maiden välisen kaupallisen, teknisen ja näihin liittyvän yhteistyön kehittämiseksi.
- Asemamaissa suomalaiset tai pohjoismaiset kauppakamarit ja kauppayhdistykset.
- Finnfund rahoittaa kehitysmaissa toimivia tai niihin perustettavia yrityksiä. Finnpartnership-ohjelma tarjoaa palveluja sekä suomalaisille että kohdemaan yrityksille.

Koulutuksen ja tutkimuksen alan toimijoita

- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Suomen Akatemia, TEKES, ja Sitra joilla kaikilla on tutkimukseen ja innovaatioon liittyvää kiinnostusta ja suhteita alueella.
- Suomalaisilla yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla sekä ammatillisilla oppilaitoksilla on sekä tutkimus- että koulutusyhteistyötä alueen vastaaviin laitoksiin. Ne voivat olla aktiivisia myös koulutusviennissä. Aktiivisia suomalaisia toimijoita ovat esimerkiksi
 - Helsingin yliopisto
 - Aalto-yliopisto
 - Turun yliopisto

- Yliopistojen Aasia-verkosto kokoaa akateemisen Aasia-tutkimuksen
- Koulutusvientiverkosto Future Learning Finland UniPID on kymmenen suomalaisen yliopiston kehitystutkimusverkosto, joka koordinoi opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaan Finceal-hanketta, jonka tavoitteena on lisätä suomalaisten tutkijoiden (ja yritysten) yhteistyötä Latinalaisessa Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa.
- CIMO kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaationa. Sen yhteistyökumppaneita ulkomailla ovat yliopistot ja vaihdosta vastaavat viranomaiset ja organisaatiot sekä Suomen edustustot ja kulttuuri-instituutit. CIMO:n kautta toimii myös North-South-South Higher Education Institution Network Programme -ohjelma, joka tukee suomalaisten ja kehitysmaiden korkeakoulujen välisiä yhteistyöhankkeita.
- ASEAN-EU Cooperation in Science, Technology and Innovation

Kehitysyhteistyön toimijoita

- Suomen Aasia–Eurooppa-verkosto
- KEPA (Kehitysyhteistyön palvelukeskus)
- SASK (Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus)
- Solidaarisuus
- Kirkon Ulkomaanapu
- Suomen Lähetysseura
- Frikyrklig samverkan FS rf.
- Suomen vapaakirkko

- Suomen Punainen Risti
- Lääkärin sosiaalinen vastuu ry
- Kehitysvamma yhdistys Pääskyt ry
- Emmaus Helsinki ry
- Suomen lasten ja nuorten säätiö
- Taksvärkki ry
- Suomen Caritas ry
- Plan Suomi säätiö
- Unioni Naisasialiitto Suomessa ry
- Suomen World Vision ry
- Yhteiset lapsemme ry
- Parasta lapsille ry
- Findeco – Suomen kehitysyhteistyöliitto ry
- Siemenpuu-säätiö
- Uusi Tuuli ry
- Rauhanliitto ry
- Suomen Pakolaisapu
- Abilis-säätiö

Ystävyysseuroja ja muita järjestöjä

- Eduskunnan ystävyysryhmät
- Filippiinit-seura ry
- Suomalais-Filippiiniläinen yhdistys ry
- Kambodzhan ystävyysseura ry
- Suomi – Malesia yhdistys ry
- Thai-Kummit ry
- The Finnish Thai Association ry
- Espoon vietnamilais-suomalainen yhdistys ry
- Suomen Vietnamilainen yhdistys ry
- Vietnam-seura ry

ULKOASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA

6/2015

ISSN paino 0358-1489
ISSN PDF 2341-8230
ISBN paino 978-952-281-300-8
ISBN PDF 978-952-281-301-5